

LADONJA

VJERSKI INFORMATIVNO KULTURNI LIST
GODINA XXX □ 10 (297) □ LISTOPAD 2010.

Cijena 8 Kn

INTERVJU: akademik Josip Bratulić

Svjedočanstvo: ZLATOMISNIK ANTE ŽUFIĆ

ŽIVOT VJERE: Vodnjan

Crkva Sv. Šimuna i Jude u Tinjanu

Župna crkva Sv. Šimuna i Jude Tadeja u Tinjanu sagrađena je 1773. na najvišoj točki naselja. Jednobrodna je, na stropu i zidovima ima sedam slika nepoznata autora, a građena je u neoklasicističkom stilu s primjesama baroknih elemenata i rokokoa, posebno u uređenju unutrašnjosti. Pročelje je podijeljeno na tri polja, unutar svakog je po jedna niša s kipovima: na bočnim su sv. Šimun i sv. Juda, a u sredini, nad glavnim ulazom, Blažena Djevica Marija.

Zvonik je odvojen od crkve, izgrađen 1762., visok 30 metara.

Župa se spominje 1177. u ispravi pape Aleksandra III. kao Antoniana. Tinjan je u povijesti bio u Pazinskoj knežiji, kao granična utvrda prema mletačkom posjedu.

Župnik je vlč. Ivan Macinić.

LISTOPAD

P	1 Terezija od Djeteta Isusa	04,53	●
S	2 Andeli Čuvari		
N	3 27. OBIČNA, Gerhard, Evald		
P	4 Franjo Asiški		
U	5 Flavija, Flora		
S	6 Bruno, Verica		
Č	7 BDM od Krunice, Sergije	19,46	●
P	8 Justina, Šimun		
S	9 Dionizije Denis		
N	10 28. OBIČNA, Franjo Borgija		
P	11 Emilijan, Prob		
U	12 Serafin, Makso		
S	13 Eduard, Edo		
Č	14 Kalist, Divko	22,28	●
P	15 Terezija Avilska		
S	16 Margaret Marija Alacoque		
N	17 29. OBIČNA, Ignacije Antioh.		
P	18 Luka evndelist		
U	19 Pavao od Križa, Renato		
S	20 Irena, Vendelin		
Č	21 Uršula, Celina		
P	22 Marija Saloma		
S	23 Ivan Kapistran	02,38	○
N	24 MISIJSKA, Antun Marija Cl.		
P	25 Katarina Kotromanić, Darija		
U	26 Demetrije, Zvonko		
S	27 Flor, Sabina		
Č	28 Šimun i Juda Tadej		
P	29 Narcis, Donat, Baldo		
S	30 Alfonzo Rodriguez, Marcel	13,47	●
N	31 31. OBIČNA, Wolfgang, Lucila		

Spomendani

4. listopada: Sv. Franjo Asiški – Juršići, župu je 1950. osnovao biskup Nežić, posvećena je ute-meljitelju Reda male braće, dotad je bila vodnjanska kapelacija; crkva je sagrađena 1874., posvetio ju je biskup Dobrila.

Crkva Sv. Franje u Juršićima

7. listopada: Blažena Djevica Marija od Krunice – Trviž, župa se spominje 1177., posvećena Gospo od Ružarija; crkva je sagrađena 1897. Pobožnost sv. krunice pokrenuo je utemeljitelj Reda propovjednika, sv. Dominik u 13. st.

27. listopada: S. Flor – Loberika, ne zna se godina osnivanja župe i kada je sagrađena crkva. Župa posvećena istarskom svecu – biskupu i priznavatelju, čije se relikvije nalaze u pulskoj katedrali. Prema predaji, živio je u kolibi kod Fažane. Pulski statut nala-gao je svetkovanje dana sv. Flora.

28. listopada: Sv. Šimun i Juda Tadej – Tinjan, apostoli, Šimun je propovijedao zajedno s Judom Tadejem, bratom Jakova mlađeg, u Perziji. Šimuna su prepiliili, a Judu su ubili toljagom.

Pokrenuo Antun Hek,
od lipnja do listopada 1972. listić –
prilog obiteljskog časopisa Kana,
samostalno izlazi od Božića 1981.

Osnivač

Biskupski ordinarijat
Porečke i pulske biskupije

Glavni urednik

Željko Mrak

Uredništvo

Blaž Bošnjaković

Ilija Jakovljević

Tomislav Milohanić

Željko Mrak

Luka Pranjić

Adresa uredništva

Jurja Dobrile 1, 52400 Poreč
tel: 052/429-034
fax: 052/429-039
ladonja@biskupija-porecko-pulska.hr

List izlazi 10 puta godišnje, 1. nedjelje u mjesecu

Rukopise i fotografije ne
vraćamo

Grafička priprema

Gabrijel Erman,
Tomislav Erman

Tisk

Josip Turčinović d.o.o., Pazin

Prodavaonice

Josip Turčinović d.o.o., Pazin
Antuna Kalca 2, Pazin
Danteov trg 1, Pula

Nakladnik

Josip Turčinović d.o.o za
nakladničku i grafičku djelatnost

Žiro račun

2380006-1147003243

Devizni račun

ESB: CHR22 70010000-09166144
IBAN: HR7324020061100107336

UDK ISSN

282 : 379.8

ISSN

1330-5018

Naslovnica: Vitraž bl. Bonifacij,
crkva u Krasici

Sadržaj

Aktualno: blaženi Francesco Bonifacije	4
Kronika: vijesti iz biskupije i župa	6/9
Intervju: akademik Josip Bratulić	10/11
Svjedočanstvo: zlatomisnik Ante Žufić	12/13
Život vjere: Vodnjan	14/15
Crkva u Hrvatskoj: događanja u rujnu	16
Kolumna: don Luka Pranjić	17
Blaženik sutra: sluga Božji Miroslav Bulešić	18/19
Crkva i društvo: kolumna dr. Marija Sošića	20
Feljtoni	22/24
Crkva u svijetu: događanja u rujnu	24
Savjeti: dr. Miljenka Crnčić-Orlić, pedijatrica	26
Istarska kronika: događanja u rujnu	27

Akademik Josip Bratulić

Riječ urednika

Poštovani čitatelji!

Rujan je mjesec ubiranja jesenskih plodova nakon sijanja i sadnje, mukotrpne obrade vinograda i ostalih kultura. Osim u slučaju ekstremnih nepovoljnih vremenskih nepogoda – što smo sijali, to ćemo i požeti. Isto pravilo vrijedi i za ljudе koji su društvena, politička, socijalna i duhovna bićа. Možemo li očekivati da nakon loše hrane izgledamo dobro; da nakon destrukcije koja nam se dnevno plasira na najrazličitije i najperfidnije načine budemo zadovoljni, sretni? Odgovor je jednoznačan, a glasi da je i uz najbolju volju to vrlo teško. Jesmo li se zapitali zašto je tome tako, koliko i sami pripremamo tu lošu hranu i koliki je naš udio u destruktivnom ponašanju društva.

Temelji istinski zdravog življenja davno su postavljeni, ali očigledno nam mentalni sklop koji se dnevno hrani negativnos-

timu ne dozvoljava da ih prihvativimo s povjerenjem. Biti i ostati svoj i onda kad su ponude za funkcije vlasti i dobivanje novca izazovne i na prvi pogled nemoguće ih je odbiti, možda je i najteže. Ali što kad mandat istekne i kad se tako dobivena sredstva potroše? Nemojmo tada očekivati ubiranje dobrih plodova za sebe, a još manje za svoju djecu i u konačnici za narod kojem pripadamo. Uostalom, rekli smo na početku da žanjemo ono što smo sijali. Njegovanje i čuvanje vlastite nacionalne kulture koja ravnopravno sudjeluje u izgradnji boljega društva u i izvan Hrvatske, ali ne utopljena u nekakvu bezmenu i bezličnu masu, naša je dužnost.

O tome u intervjuu za Vjenac MH-a na svoj način govori akademik Radoslav Katičić, lingvist i slavist svjetskog ugleda, član pet europskih akademija znanosti. „Čim čujem multikulti meni postane zlo. Ne zato što bih bio za kul-

turnu izolaciju, takav uopće nisam, jer je ona loša stvar i za male narode pogubna, nego zato što taj multikulti znači nešto drugo. To znači da ni jedna kultura ne smije sebe izraziti, ne smije biti potpuna, nego svatko smije izgovoriti po jednu pjesmicu u kolektivnim priredbama. Znači da nikada ne smije biti jasno izražen kulturni ambijent. A od toga meni postaje zlo», kaže akademik Katičić.

Na pitanje i konstataciju da se na tome ustrajava i da neki na sve moguće načine pokušavaju napisati našu nedavnu povijest drukčijom nego je bila, odgovara: »Povijest je bila kakva je bila i ne može se promijeniti. Ali jedno je povijest, a drugo govor o povijesti, tu se radi o tome. Ako se uspije naći način da se o povijesti piše kakva je bila i za koju nitko ne može argumentirano reći da takva nije bila, onda je to veliko postignuće da se izbjegnu svađe oko povijesti, kojih ima».

Mučenik don Francesco – veliko ohrabrenje na putu vjere

Biskup Ivan Milovan u homiliji se osvrnuo na važnost i značaj sjajnog uzora koji mučenici predstavljaju za zajednicu vjernika, a don Francesco je na poseban način uzor svećenicima.

KRASICA - U subotu 11. rujna svečanom euharistijom u Krasici nedaleko od Grožnjana obilježen je spomen mučeničke smrti blaženog Francesca Bonifacija. Misno slavlje u župnoj crkvi Sv. Stjepana prvomučenika predvodio je porečki i pulski biskup mons. Ivan Milovan, a koncelebrirali su preč. mr. Ilijan Jakovljević, biskupijski kancelar, vlč. Luka Pranjić, grožnjanski župnik koji upravlja i ovom župom te nekolicina svećenika iz dekanata. Svečanosti su nazočili gradonačelnik Buja Edi Andrijašić, saborski zastupnik Dino Kožlevac te drugi pripadnici lokalnih upravnih struktura, turističke zajednice i kulturnog miljea. Iz Trsta je za ovu prigodu pristigla grupa hodočasnika.

Svečanost je započela blagoslovom novopostavljenog vitraža s likom blaženika na pročelju crkve.

Biskup Milovan se u homiliji osvrnuo na važnost i značaj sjajnog uzora koji mučenici predstavljaju za zajednicu vjernika, a don Francesco je na poseban način uzor svećenicima. Podsjetio je na riječi blagopokojnog pape Ivana Pavla II., prigodom prelaska u treće tisućljeće, „da je potrebno čuvati spomen na mučenike i svjedoke

Pranjić, Milohanić, biskup Milovan, Jakovljević, Jukopila

vjere“, jer su oni, time što su izdržali kušnje i sačuvali vjeru, najbolji uzor i poticaj u nastojanju življenja prema kršćanskim smjernicama. Napose u ovom vremenu hedonizma, moralnog relativizma i materijalizma, ekstremna sebičnost koja iz toga proizlazi, rekao je biskup, vodi čovjeka u prazninu i besmisao, pa je uzor svetaca i mučenika koji su najodličniji članovi Crkve, veliko ohrabrenje na putu vjere.

Na kraju misnog slavlja okupljenima se obratio vlč. Pranjić sa zahvalama svima koji su na razne načine pomogli u obnovi crkve u Krasici provedene tijekom 2009. i 2010. godine. Kroz dvije faze radova provedena je kompletna sanacija unutrašnjosti i pjevališta, a zatim obnova vanjskih dijelova, uzemljenje te je popločen prostor ispred

proglašenja blaženim, za Porečku i pulsku biskupiju održana je u grožnjanskoj crkvi sv. Vida i Modesta, 15. studenog 2008. godine. Uz mnoštvo vjernika iz župa Grožnjan i Krasica, susjednih župa, te Pirana i Trsta, koncelebriralo je pedesetak svećenika i redovnika, porečki i pulski biskup u miru Antun Bogetić, nadbiskup splitsko-makarski u miru Ante Jurić, tadašnji tršćanski biskup Eugenio Ragnani, a misno slavlje predvodio je porečki i pulski biskup mons. Ivan Milovan.

- Tek što je navršio 34. godinu života poratne 1946. godine, vraćajući se nakon isповijedi iz Grožnjana u Krasicu, u predvečerje 11. rujna, zaskočile su ga i odvele uniformirane osobe tadašnjeg režima, čime je završio njegov ovozemaljski život. Do dana današnjeg ne zna se mjesto njegova počivališta, no zato se zna da je don Francesco zaslužio blaženstvo kod Boga, što je obilježeno svečanom proslavom njegove beatifikacije, nakon ovlaštenja pape Benedikta XVI. o priznavanju mučeništva negdašnjeg župnika Krasice i Grožnjana, rekao je tom prigodom dr. Josip Grbac u govoru o novom blaženiku istarske Crkve.

**Ne zna se gdje počiva,
ali se zna da je zasluzio
blaženstvo**

Središnja svečanost
povodom njegovog

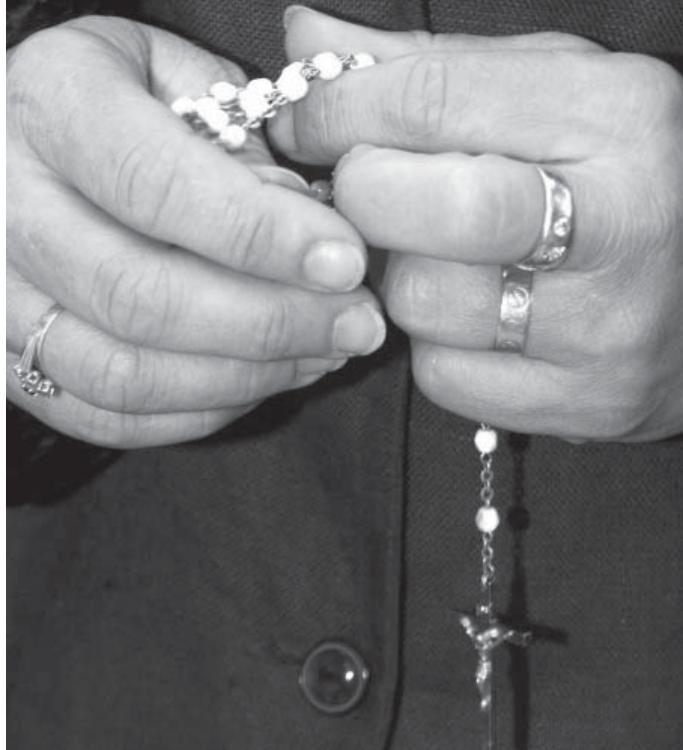
Krunica u ruci – Krist u duši

Papa Ivan XXIII.: Marijina je krunica uzdignuta na stupanj velebne javne i sveopće molitve u redovnim i izvanrednim potrebama svete Crkve, naroda i svijeta.

Nalazimo se u mjesecu listopadu koji je u Katoličkoj crkvi posvećen blaženoj Djevici Mariji – Majci Božjoj. Na početku smo nove pastoralne godine koju je porečki i pulski biskup mons. Ivan Milovan proglašio Godinom obitelji. Koji neizmjerni dar da ovaj mjesec, ali i cijelu godinu, neprestano naše obitelji, kao i pojedinci, budu povezani s blaženom Djevicom Marijom preko molitve krunice, koja je kroz stoljeća bila molitva obitelji, svetaca i svih onih koji su čeznuli za pravdom, mirom i ljubavlju.

Uključeni u veliku struju molitve

Po sakramantu krštenja kršćanin je suočljen Kristu i po sakramentalnom životu pozvan da svakodnevno sve više dušom i tijelom postaje što sličniji Kristu. Da bi pak mogao živjeti poput Krista, prijeko je potrebno da kršćanin neprestance ima pred očima otajstva Isusova života. Crkva mu ih predlaže u sakramentalnim slavljima, posebice u euharistijskome slavlju i razmatranju Isusova života u Božjoj riječi. S druge strane, nitko nikada nije savršenije naslijedovao Spasitelja, nitko mu nikada nije bio suočljeniji od njegove majke Marije. Krunica je jednostavno pomagalo po

kojem kršćanin ima pred očima Isusov život. Razmatranje otajstava odvija se na potki glasovnog ponavljanja Zdravomarije. Na taj način mole usnice i srce, a svekoliki čovjek ulazi u zajedništvo s Bogom. Moliti krunicu znači uključiti se u veliku struju molitve, u nebrojeni zbor kršćanskih i svetačkih naraštaja.

S krunicom ulazimo u Marijinu školu

Ivan Pavao II. o krunici je rekao: „Premda po svojemu obliku marijanska, krunica je sva usredotočena na Krista. U jednostavnosti svojih sastavnih dijelova ona sadrži dubinu cijelokupne evanđeoske poruke,

tvoreći gotovo njezin sažetak. Krunica je odjek Marijine molitve, njezin trajni Veliča za djelo otkupiteljskog utjelovljenja, koje je otpočeto u njezinu djevičanskem krilu. S krunicom kršćanski narod ulazi u Marijinu školu da bi se uveo u razmatranje ljepote Kristova lica i iskustvo dubine njegove ljubavi. Po krunici vjernik crpi obilnu milost, primajući je gotovo iz samih ruku Otkupiteljeve Majke.“

Sveti Otac nas moli da krunica opet postane molitva obitelji. Molitva s djecom i mladima. Molitva za mir u kući i među narodima. Moćna molitva u kojoj primamo snagu Duha Svetoga.

Molitva teških vremena za Crkvu

Dok držimo krunicu u ruci i prebiremo njezina zrna koja nas podsjećaju na neprekidni hod s Isusom i Marijom, također osjećamo da preko krunice držimo Mariju za ruku koja nas vodi k Isusu. Blaženi Bartolo Longo promatrao ih je i kao »lanac« koji nas povezuje s Bogom. Lanac, da, ali slatki lanac; takav je uvijek odnos s Bogom koji je Otac. Sinovski lanac koji nas dovodi u sklad s Marijom, službenicom Gospodnjom, i, u konačnici, sa samim Kristom, koji je, premda Bog, postao sluga iz ljubavi prema nama. Lijep način da se proširi simboličko značenje zrnaca krunice je dopustiti da nas ona podsjeti na naše užajamne odnose, na svezu zajedništva koja nas sve povezuje u Kristu.

Ako je krunica oduvijek bila molitva „teških vremena“ Crkve, osobito je danas prijeko potrebno da ona uđe u svagdanji život svih vjernika, kako bi u njima probudila i ojačala vjeru u Boga i u njegovu Crkvu. „Marijina je krunica uzdignuta na stupanj velebne javne i sveopće molitve u redovnim i izvanrednim potrebama svete Crkve, naroda i svijeta“, rekao je papa Ivan XXIII.

DOGAĐAJI IZ BISKUPIJE I ŽUPA

Obljetnica smrti dr. Josipa Turčinovića

SV. PETAR U ŠUMI - Izdavačka kuća Kršćanska sadašnjost iz Zagreba 3. listopada obilježava 20. obljetnicu smrti dr. Josipa Turčinovića, jednog od utemeljitelja i direktora. Toga dana organizira pohod njegovu rodnom mjestu Sv. Petru u Šumi. Služit će se misa zadušnica, o dr. Turčinoviću govorit će akademik Josip Bratulić. Istom prigodom hodočasnici iz Zagreba pohodit će grobove istaknutih istarskih svećenika Alde Starića, Bože Milanovića, Ante Kresine i Antuna Heka. (L)

Opertaljski vjernici u Ližnjalu

OPRTALJ - Članovi opertaljskog i završkog zbora sa župnikom Antonom Tončijem Jukopilom posjetili su 22. kolovoza župnikov rodni Ližnjan, a to čine već više od četvrt stoljeća. Vjernici su ispunili velebnu župnu crkvu Sv. Martina.

Uz župnika Jukopilu koncelebrirali su župnik Ivan Mlikota i vlč. Ivan Hrastović. Za orguljama je bio opertaljski orguljaš Deni Basanež, a prisutan je bio i orguljaš iz Završja Mauricio Brozolo. Nakon mise nastavljeno je druženje uz obilan riblji ručak u restoranu Puntice u Medulinu, i kupanje na obližnjoj plaži. (L)

Zlatomisničko slavlje u Žminju

ŽMINJ - Svećenici Žminjci Ante Žufić i Atilije Krajcar, kojima se pridružio Dragan Domšić, proslavili su s rodbinom, priateljima i župljanima zlatni svećenički jubilej u nedjelju, 12. rujna, u župnoj crkvi Sv. Mihovila u Žminju. Euharistijsko slavlje predvodio je zlatomisnik vlč. Krajcar u koncelebraciji s petnaest svećenika Porečke i Pulsko biskupije.

Zlatomisnici Dragutin Domšić, Atilije Krajcar i Ante Žufić

Na početku slavlja riječi pozdrava svečarima uputio je župnik vlč. Jordan Rovis. Istaknuo je da je Žminjska župa u poslijeratnim godinama, od 1949.-1962., gotovo svake godine slavila mlađu misu, a prije pedeset godina mlađomisnici su bili Atilije Krajcar (28. kolovoza) i Ante Žufić (11. rujna), dok je vlč. Dragan Domšić mlađu misu slavio 4. rujna u Raklju. Svi su bili ređeni za svećenike istoga dana, 21. kolovoza 1960., u pulskoj katedrali. Osim zajedništva u ređenju naše zlatomisnike povezuje i bolno iskustvo progona zbog vjere, strašno tamnovanje i robijanje u jugo-vojnim komunističkim zatvorima od 1954.-1958. god., dok su kao bogoslovi služili vojni rok u Prištini, Prizrenu i Nišu, istaknuo je župnik. „Titovi robijaši“ zbog svoga svećeničkog zvanja izdržali su do kraja kaznu nepravedne osude, zaredili se, postali svećenici, a svoje su svećeništvo živjeli i žive u više župa naše biskupije.

O svom prijateljevanju s Gospodinom od prvog oblačenja misnice i uzvišenom pozivu svećenika u propovjedi je govorio vlč. Žufić. „Čovjek bez Boga ne može biti sretan, pozvan je na svetost, a biti svet znači biti Kristu blizu“, zaključio je vlč. Žufić.

Slavljenicima je u ime biskupa mons. Ivana Milovana čestitke uputio mr. Ilija Jakovljević, biskupijski kancelar, a u ime domaćina g. Ivan Karlović. Župnik je zlatomisnicima uručio prigodne darove: križ, svijeću i knjigu Sveci kroz godinu. (N. P.)

Ukratko

PAZIN - Na početku nove školske godine biskup Ivan Milovan predvodio je misno slavlje u Pazinskom kolegiju u zajedništvu s ravnateljem vlč. Ivanom Kordićem, duhovnikom dr. Ilijom Čabrajem i preč. Ilijom Jakovljevićem, kancelarom Biskupije.

Biskup je u homiliji govorio o potrebi stjecanja vještina i znanja da bi jednoga dana oni mogli preuzeti odgovornost za društvo i Crkvu. Poželio je mladima da što više iskoriste idealne uvjete koje im pruža Kelegij u stjecanju znanja, te da rade na integralnom razvoju svoje osobnosti. (L)

Pazinski kolegij

RIJEKA – Na Teologiji u Rijeci održan je 20. rujna teološko-pastoralni tjedan za svećenike Riječke metropolije. Tema je bila „Traženje putova i načina prenošenja vjere idućim naraštajima“. Na skupu su sudjelovali svi biskupi Riječke metropolije: dr. Ivan Devčić, nadbiskup riječki i metropolit, krčki biskup mons. Valter Župan, gospičko-senjski dr. Mile Bogović i porečki i pulski mons. Ivan Milovan. (L)

KRONIKA

DOGAĐAJI IZ BISKUPIJE I ŽUPA

Ukratko

PAZINSKI NOVAKI – Obnavlja se zvonik uz župnu crkvu Sv. Ulrika u Pazinskim Novakima. Zvonik je odvojen od crkve, sagrađen u 17. st., i visok je 25 metara. Župnik fra Job Mikolić za zvonik kaže da bi „od črne vrane trebao postati bijeli golub“. (L)

Pazinski Novaki

PAZIN - Na zadnjoj sjednici organizacijskog odbora za obilježavanje 120. godišnjice rođenja i 30. smrti mons. Bože Milanovića u Pazinu i Kringi, 16. listopada, dogovoreni su zadnji detalji. Prijepodnevni program održat će se u Pazinskom kolegiju sa simpozijem na kojem će izlagati 16 predavača. Popodne je predviđeno otkrivanje biste u Kringi mons. Milanoviću te misno slavlje i prikazivanje dokumentarnog filma o Milanoviću.

Za tu prigodu bit će tiskan i zbornik radova sa simpozija što je održan 1990. godine.

Na čelu organizacijskog odbora je biskup Ivan Milovan, a članovi su dr. Mario Sošić, dr. Josip Grbac, dr. Stipan Trogrić, mr. Mladen Milohanić i mr. Ilija Jakovljević. (L)

Biskup blagoslovio novu školu na Velom Vrhu

Novi kompleks na Velom Vrhu

PULA – Porečki i Pulski biskup Ivan Milovan blagoslovio je 6. rujna novu školu na Velom Vrhu. Biskup je poželio da škola bude mjesto gdje će djeca stjecati potrebna znanja za život, ali poželio da stječu i druge vrednote čiji svjedoci trebaju biti profesori i vjeroučitelji.

To je najveća investicija u obrazovanju u Hrvatskoj u koju je uloženo 66 milijuna kuna. Novi školski kompleks podignut je na mjestu škole koja je izgorjela u požaru u veljači 2008.

Školu je svečano otvorila hrvatska premijerka Jadranka Kosor. (L)

Novi vrtić i uljara

MEDULIN/PIĆAN – Biskup u pratnji medulinskog župnika vlč. Ante Močiboba blagoslovio je prvoga dana rujna novu zgradu vrtića u Medulinu. Vrtić je namijenjen za 120 djece i u njemu će raditi 20-ak djelatnika.

Početkom rujna pićanski župnik vlč. Antun Kurelović blagoslovio je prvu uljaru na Labinštini. Uljaru je otvorio Andrea Baćac u selu Perinići u pićanskoj župi. (L)

Otvaranje novog vrtića u Medulinu

Odvažni vjernik

Fra Ivo Peran

KOŠLJUN – Na Košljunu je 11. rujna obilježena sedma godišnjica smrti i nastavljena postupak proglašenja blaženim fra Ivana Perana. Rođen je u Kaštel Starom 1920., za svećenika zaređen 1943. Godine 1946. zbog odvažnog svjedočenja svoje vjere, od vojnog suda u Ljubljani osuđen je na smrt strijeljanjem. Žalbom je smrtna kazna promijenjena mu u pet godina strogoga zatvora s prisilnim radom.

Fra Ivo Peran bio je 1959./60. profesor glazbe u Pazinu. Postao je poznat po svojoj pučkoj misi. Umro je u Splitu 2003., a pokopan na Košljunu. (L)

Počivali u miru

POREČ – Proteklog mjeseca rujna sjetili smo se smrti čak sedmero istarskih svećenika: dr. Ivan Pavić, r. 1898., umro je 13. rujna 1992., vlč. Vlatko Lekoseljac, r. 1924., 19. rujna 1949., vlč. Angelo Tarticchio, r. 1906., umro je 19. rujna 1943., a vlč. Ivan Gallo, r. 1910., 20. rujna 1973. godine. Vlč. Vjekoslav Kalac, r. 1920., umro je 23. rujna 1994., vlč. Ante Orbanić, r. 1925., 27. rujna 1982., a vlč. Antun Lazarić, r. 1887., umro je 28. rujna 1964. godine. (L)

KRONIKA

DOGAĐAJI IZ BISKUPIJE I ŽUPA

Papa fra Berardu čestitao stoti rođendan

Fra. Berard Barčić

PULA – Fra Berard Barčić, ugledni svećenik i franjevac, profesor prirodnih znanosti, svojedobno i profesor u pazinskom sjemeništu, proslavio je 22. rujna stoti rođendan. Tom je prigodom svečar predvodio misno slavlje u Franjevačkom samostanu Sv. Antuna u Puli.

U povodu 100. rođendana i 77 godina svećeništva fra Berardu je čestitke uputio papa Benedikt XVI.

Rodio se 1910. u Kamporu na Rabu, član je Provincije sv. Jeronima sa sjedištem u Zadru. Uz svećenički, franjevački i profesorski rad, obavlja je i najodgovornije službe u svojoj provinciji i redu. Pazinski sjemeništarci iz svih dijelova bivše države pamte ga kao vrsna profesora, ali još više kao vrsna odgajatelja, kojeg su iznimno cijenili i poštivali.

„Radost i smisao svoga života nalazim u tome da uz Božju pomoć upoznam Boga i da ga objavim drugima“, rekao je fra Berarda Barčić o sebi prije nekoliko mjeseci. (L)

Blagoslov kapelice u Sv. Katarini

Nova kapelica u Sv. Katarini

SV. KATARINA - Na blagdan Male Gospe, 8. rujna, pićanska župa postala je duhovno bogatija za još jedan krajputaš, kapelicu, koja je podignuta u Sv. Katarini na skretanju za Debele Bajce. Kapelicu je dala sagraditi Ana Ilić na čast Gospe Fatimske, a kapelicu je izradio Damir Depikolozvane. Ova je kapelica jedna od šest izgrađenih na ovom području u zadnjih deset godina – nalaze se u Floričićima, Marišću, Juranima, Rimanićima i Oriču, obnovljene su na podnožju brijega Medigi-Rimanići, na raskriju u Svetoj Katarini, na Mostu Pićan, a obnavlja se i kapelica u mjestu Barišići.

Tom prigodom velečasni Antun Kurelović naglasio je da svaka kapelica ima duboke korijene te da naprije nikne u srcu, a tek onda na zamišljenom mjestu. Pozvao je Pićance da održavaju i čuvaju mnogobrojne kapelice koje se nalaze na Pićanštini, čuvajući time malo, ali značajno kulturno i duhovno bogatstvo našeg kraja. (S. D.)

Hodočašće Kraljici obitelji

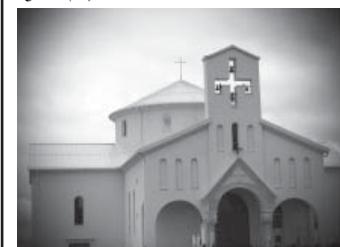
PAMIĆI - U nedjelju, 22. kolovoza, u žminjskim Pamićima svečano je proslavljen blagdan Blažene Djevice Marije u crkvi posvećenoj Kraljici obitelji. Susret je počeo molitvom sv. krunice i ispovijedanjem. Slavlje je nastavljeno klanjanjem presvetom Oltarskom Sakramantu, da bi svečano misno slavlje predvodio vlč. Bernard Jurjević. Tijekom mise pjevali su članovi neokatekumenskih zajednica iz više župa, a zborno-pučko pjevanje vodio je Božo Jurman, orguljaš iz Pazina. (L)

Hodočasnici u crkvi Kraljice obitelji

Biskup Milovan u Udbini

UDBINA - Nakon višegodišnjih nastojanja gospicko-senjskog biskupa mons. Mile Bogovića, ove je godine Crkva hrvatskih mučenika u Udbini stavljena pod krov i blagoslovljena. Misno slavlje predvodio je kardinal Vinko Puljić u koncelebraciji s nekoliko biskupa, među kojima je bio i porečki i pulski biskup Ivan Milovan te više od 200 svećenika. Gradnju Crkve hrvatskih mučenika pomažu svojim prilozima i vjernici Istre, a neki su od njih bili i na misnom slavlju. (L)

Obljetnica pulske katedrale

PULA - Svečanom biskupskom misom u pulskoj prvostolnici, katedrali Uznesenja BDM, u nedjelju, 12. rujna, obilježena je 1585. obljetnica posvećenja toga velebnog sakralnog zdanja. Misno slavlje predvodio je porečki i pulski biskup Ivan Milovan.

Pulska katedrala bila je sjedište biskupije od 5. st. do 1828. kada slijedom ujedinjenja Porečke i pulske biskupije dijecezansko sjedište postaje porečka pravostolnica. (L)

KRONIKA

DOGAĐAJI IZ BISKUPIJE I ŽUPA

Supružnici Beletić

MOTOVUN - Bračni par Josipa i Zdravko Beletić iz Beletićevog Brijega (Motovun) slave ove godine zaista velik jubilej - devedeset godina života i sedamdeset godina braka.

I Josipa i Zdravko rođeni su 1920. godine, ona na B. Brijegu, a on u Pazinu. U teška vremena uoči Drugog svjetskog rata vjenčali su se i rodila se prva kćer Gracijela. 1942. godine radio se Eugenio koji je nažalost umro od upale pluća. Nakon Zdravkovog povratka iz rata uslijedile su godine teškog življena. Jedan od takovih ružnih trenutaka bila je i smrt Zdravkovog brata, svećenika Ratimira Beletića.

Barba Zdravko i teta Pina na svijet su donijeli još četvero djece: Doru (1946.), Dolores (1949.), Alberta (1952.) i Mariju (1956.).

Rado pričaju o proteklim vremenima i iznenaduju sugovornike svojom lucidnošću i dobrim pamćenjem tako da bez problema nabroje imena svojih jedanaestero unuka i devetero pravnuka!

Želimo im još puno godina zajedničkog života u zdravlju, miru i slozi. (L)

Seminar za voditelje Frame

Framaši s biskupom Milovanom

PAZIN - U Pazinskom kolegiju od 23. do 27. kolovoza održan je seminar za voditelje formacije i odgovorne u bratstvima Franjevačke mladeži. Sudjelovali su i duhovni asistenti - svećenici koji prate rad bratstava. Tema ovogodišnjeg susreta bila je "Na svetost pozvani".

Sudionici seminara sudjelovali su u obilježavanju godišnjice smrti Sluge Božjega Miroslava Bulešića u Svetvinčentu, a također su se susreli s biskupom mons. Ivanom Milovanom. Biskup ih je pozvao da budu svjedoci kršćanske nade i ljubavi u ovom svijetu. Polaznici seminara posjetili su i franjevačko bratstvo u župi Sv. Antuna u Puli te imali misnu slavlja u Župi Pazin i Franjevačkom samostanu u Pazinu. (L)

Slavlje zlatomisnika Cvitića

Ivan Princ, Stipan Cvitić i Marijan Kancijanić

HRELJIĆI - Vlč. Stipan Cvitić svečano je 12. rujna u župi Hreljići proslavio zlatomisnički jubilej te se oprostio od župljana i otišao u zasluženu mirovinu. U propovijedi je mons. Marijan Kancijanić, generalni vikar Porečke i puljske biskupije, govorio o važnosti svećeničkog poslanja u životu Crkve i društva. Svečaru se zahvalio na predanom služenju Crkvi te poželio da i dalje život Crkve prati molitvom.

Vlč. Cvitić se zahvalio svima koji su ga pratili kroz svećenički život, napose vjernicima župa u kojima je služio. Ispred crkve se nastavilo sveopće slavlje. (L)

Misna slavlja za sv. Fumu

ROVINJ - Obilježavanje blagdana sv. Eufemije počelo je u nedjelju, 5. rujna, koncertom duhovne glazbe Svetici u čast koji sedmu godinu Davor i Vesna Terzić organiziraju uoči blagdana na glavnom gradskom trgu.

Na blagdan, jutarnju misu predvodio je župnik Milan Zgrablić, na misi na talijanskom jeziku sudjelovali su i Rovinjci raseljeni po svijetu. Misu je predvodio dr. Slavko Zec, kancelar Krčke biskupije. Dr. Zec je predvodio i svečanu sv. misu u suslavljaju s brojnim svećenicima. Pjevalo je župni zbor pod vodstvom prof. Irene Turković, a za orguljama je bila prof. Aleksandra Golokjaka.

Večernju sv. misu predvodio je biskup Ivan Milovan u koncelebraciji s Atilijem Krajkarom, Antonom Nižetićem, Milanom Zgrablićem, Zvonimirom Sekeljom, Ilijom Jakovljevićem, Antonom Kurelovićem, Mladenom Matikom, Darkom Zgrablićem i Linom Rakarom. Pjevalo je zbor župe sv. Blaža iz Zagreba. (L)

Sv. Eufemija

Nikad se nećeš nasititi,

Akademik Josip Bratulić rođen je u Sv. Petru u Šumi. Klasičnu gimnaziju pohađao je u biskupijskom sjemeništu u Pazinu, a završio je realnu gimnaziju. Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu studirao je hrvatski jezik i književnost te Komparativnu književnost. Na istom fakultetu stekao je doktorat znanosti, a zatim je bio i nastavnik – asistent, docent, profesor, pa i dekan. Redoviti je član HAZU-a; bio je u tri mandata predsjednik Matice hrvatske.

L: Profesore Bratuliću, na spomen glagoljice čega se prvo sjetite?

- Sjetim se njezina tvorca, svetoga Ćirila, i brata mu, svetoga Metoda. A odmah nakon toga misao mi krene u Istru jer je u Istri, mom zavičaju, sačuvano obilje svjedočanstava o tom jedinstvenom našem pismu, najljepšem pismu uopće, „svetim slovima“, koja nose poruku da je potrebno znati čitati, poznavati Boga, Svetu pismo – Riječ Božju kao objavu, jer samo onaj tko to zna može tvrditi da je dobro živjeti na zemlji. Tako, naime, glasi rečenica sastavljena od imena prvih glagoljskih slova: Az, Buki, Vedi... i dalje.

Hrvatsko ime na kamenoj ploči

L: Najpozvanija ste osoba da i ovom prigodom ukažete na važnost glagoljice kao nerazdvojnog dijela hrvatske pismenosti i kulture.

- Samo su Hrvati sačuvali glagoljicu od njezinoga ukorjenjivanja u našu kulturu, do XIX. stoljeća. Drugi su je Slaveni napustili, ili su prihvatali cirilicu – grčko pismo ustrojeno za slavenske glasove u svome jeziku. U Sv.

Akademik Josip Bratulić s obitelji

Petri u Šumi pronađen je dragocjen ulomak iz XII. st. s glagoljskim i ciriličkim slovima. Hrvati, i posebice benediktinci, bili su otvoreni i latinskom i hrvatskom jeziku, i latinici, i glagoljici i cirilicici. I dobro je učiti od svih, ne zaboravljajući svoje korijene: rod, zavičaj, jezik, prošlost. Glagoljica je u temeljima hrvatske pisane kulture, a od kad smo prepoznali Bašćansku ploču kao spomenik pisma, jezika i književnosti, a ne samo kao povjesni spomenik, postali smo bogatiji za doživljaj trajnosti na ovom našem prostoru. Na Bašćanskoj ploči spominje se kralj Zvonimir kao hrvatski kralj. Hrvatsko ime na kamenoj ploči, na hrvatskom jeziku i pismu na početku XII. st.! Zar je to malo?!

L: Vaš je znanstveni i stručni rad dobrim dijelom vezan uz dokument poznat kao Istarski razvod. Zašto je taj zbir ljestina o međama među istarskim općinama toliko važan u povijesti Hrvata Istre?

- Istarski razvod je dokument iznimnog značenja i za hrvatsku, i posebice za istarsku srednjovjekovnu povijest. Pisan je glagoljicom. U njemu se ističe da su pri svakom dovršenom razgraničenju napisane isprave o obavljenom poslu, na latinskom, njemačkom i na hrvatskom jeziku. Ne slavenskom, ni slovinskem, ni ilirskom, nego – hrvatskom. Hrvatski je na tom međunarodnom i međudržavnom pravnom poslu bio diplomatski jezik. To je opis puta

komisije za razgraničenje, „termena i kunfina“, pravi putopis Istrom. Iz teksta toga spomenika jasno se osjeća pulsiranje života seoske zajednice, kômunalnih odnosa jednoga kômuna prema drugome, suradnja i sukobi oko vode, pašnjaka, travarine. Za suvremeno istraživanje duboke povijesti, u kojoj glavne osobe nisu kraljevi i knezovi, nego domaći ljudi, seljaci, župani i gradski suci – to je doista jedinstven spomenik ne samo u istarskim, nego i u europskim okvirima. K tome, nastao je u dubokoj prošlosti, od 1275. do 1394. s pozivanjem na starije dokumente.

Nacionalne interese brani jedan jedini dnevnik

L: Član ste mnogobrojnih znanstvenih i stručnih udruga, a Vaša intelektualna misao davno je prešla granice Hrvatske. Što nam možete reći o aktualnim događajima u zemlji u kontekstu sroavanja sustava duhovnih i materijalnih vrijednosti, gubljenja osjećaja za svoje, ponosa za ono što smo kroz stoljeća ostvarili, sačuvali i doveli do naših dana? Da li bi se HAZU i MH mogli ili morali više

ako gledaš u susjedov tanjur

angažirati u tom smislu?

- S odgovorom ču početi od Vaše zadnje rečenice: i naša Akademija, i Matica hrvatska često se oglašavaju o važnim prijepornim pitanjima našega trenutka: o jeziku, školstvu, kulturi. Ali ako taj glas ne dopire do javnosti, krivi su oni koji taj glas negdje zastavljuju. Žutu štampu, a to je uglavnom sva štampa u Hrvatskoj, ne zanimaju pitanja jezika, kulture, identiteta. Odnosno: vlasnici medija – a to su stranci – i njihovi poslušnici – a to su urednici i novinari – pišu onako kako im se naređuje. Često čujemo: naše čitatelje to ne zanima! A onda – pljuska čitateljstvu sa stranicama punim banalnosti, često puta i neskrivene mržnje na sve što je hrvatsko, domaće, kršćansko. Jesu li krivi i kupci takvih tiskovina? Naravno, jesu! Iz toga je kruga teško izići, kad nema jednoga dnevnika građanskoga usmjerjenja, i dok nacionalne vrijednosti brani jedan jedini tjednik snažnijega utjecaja - „Glas koncila“, sadašnje se stanje neće popraviti. Volio bih da nije tako, ali tako jest! I s obzirom na čistoću hrvatskoga jezika, i s obzirom na čistoću priloga, punine istine i onih vrijednosti za koje vjerujemo da su trajne.

L: Na skupštini MH-a ove godine u Čitluku rekli ste da je izgradivanje hrvatskog identiteta trajan proces. Mišljenja sam

da je danas mladi naraštaj kroz odgojno-obrazovni sustav dobrim dijelom zbuđen i da se taj proces nacionalne identifikacije svjesno zanemaruje. Što Vi mislite o tome?

- Više sam puta predavao studentima, i na drugim skupovima, o identitetu. Ta je riječ danas mnogima na ustima, a širinu i dubinu njezina značenja jedva da znaju. U pojmu identiteta leži misao da sebe i druge prepoznajemo kao slične i kao različne. Od svoga imena, prezimena, od svoje obitelji, rodbine, zavičaja, domovine – mnogo je toga što određuje identitet pojedinca, osobe, naroda i narodnih skupina. Prepoznajemo se međusobno istim jezikom, običajima, vjerom, povješću i voljom i željom da živimo u nekom odredenom društvu: nacionalnoj državi, Europi, svijetu. Onoliko koliko čovjek zna o sebi, svojima, rodbinama i prijateljima – toliko je bogatiji trajnim vrijednostima s kojima živi, ili koje živi. Ne s novcem, kojim kupuješ dobra koja postaju, čim ih kupiš, manje vrijedna, ili upravo bezvrijedna, beskorisna i nepotrebna. S čvrstim i jasnim stavom o svom identitetu postajemo osobe vrijedne poštovanja, i neće nas u očaj baciti otuđenost, depresija, nezadovoljstvo.

Da se nacionalni identitet zanemaruje – to vidimo i osjećamo stalno. Relativiziranje svih vrednota dovodi do poništavanje

Akademik Bratulić i papa Ivan Pavao II.

svih tih ljudskih vrednota, to jest do općega pada svih vrijednosti. A onda ni naša biologija ne vrijedi mnogo – tek toliko da drugi na njoj žive kao nametnici: menadžeri, liječnici, bankari, činovnici, svi osim nas samih. Kakav jadan život! Jednom se isticalo da su vrijednosti: poštenje, čast, pravednost, ugled, obraz – ali to i jesu istinske vrijednosti. Danas: novac, auto, vlast, položaj. I opće nezadovoljstvo, jer gledamo one koji imaju više, ili imaju veći utjecaj, veću vlast, moć. Bar se nama tako čini, pa smo zavidni, nezadovoljni, nesretni. Možda oni o nama isto tako misle?! Nikad se nećeš nasititi, ako gledaš u susjedov tanjur. Nikad nećeš prijeći prag nezadovoljnog siromaštva, ako misliš da drugi, po nepravdi ili nepoštenju, imaju više od tebe! Tako se govorilo, tako se živjelo, i bilo je više sreće, zadovoljstva, sloge i radosti. U obitelji, općini-komunu, državi, svijetu.

Hrvatska Vlada talac dvoju manjina

L: Značaj i značenje 13.rujna 1943. i danas, nacionalne manjine i njihova prava?

- Veliko je društveno i povijesno značenje Pazinskih odluka. U potlačenom, obespravljenom narodu, kome je bilo zabranjeno govoriti svojim jezikom, moliti i u crkvi pjevati hrvatski, narodu kojem su nasilno promijenili osobna imena i prezimena, imena mjesta i naselja, i koji je osjetio trenutak da se toga rođstva oslobođi! Koje čudo povijesti. Mi bismo rekli: Providnosti. Sloga među narodnjacima, svećenicima, mlađim političarima koji su tek stasali da donose odluke. Kao neki jedinstveni referendum. On je odredio sudbinu Hrvata u Istri zauvjek. Onako kako je svećenik za narod – don Božo Milanović – pisao i govorio: režimi prolaze, granice ostaju!

(nastavak na 21. stranici)

Za opis torture u zatvoru

U Trvižu sam već 24 godine. Dočekan sam s vazom živih ciklama koju mi je predala Sonja Sironić, danas majka dvoje djece, supruga Đanija Miškulina. U dobrodošlici je izrazila želju da ne bi uvenule nego da mojim dolaskom i dalje žive i svojim ugodnim mirisom dobrote oplemenjuju župljane.

UHAPŠENIK i KPD NIŠ

Za opis torture u zatvoru cijela knjiga ne bi bila dovoljna. Dok sam još bio u karanteni KPD-a, došao je k meni referent za preodgoj i pitao me zbog čega sam osuđen. Zbog neprijateljske propagande. On će meni na to: »Ti ćeš ići u BK (Bijela kuća) da se opametiš.« BK je bila zgrada koja je imala 120 soba, bolje rečeno to su bile samice za najgore zatvorenike još od stare Jugoslavije. U jednu samicu po šestero nas (kreveti na tri kata). Bilo je to vrijeme kad se u Jugoslaviji uvodilo »samoupravljanje« i ta blagodat je uvedena i u BK gdje su zatvorenici upravljali zatvorenicima. Redovito su to bili »cinkaroši« koji su na taj način napredovali u svom statusu. Mučili su druge »nepopravljive zatvorenike« za koje je dala mig uprava, a sama je prala ruke time da je u BK samoupravljanje.

Svi stražari u BK nisu bili zločesti, ali za čuvenoga Mišu ne bih to mogao reći. On me noću tjerao da »ribam« stepenice od vrha do dna, a kad sam završio poslao me ponovno ribati. Postavio me uza zid i na zidu napravio točku te me prisilio da u nju piljim. Nakon dužeg vremena povišenim glasom izreče „Stepinac“, ja se okre-

nem a on će ljutito: »Što se okrećeš, pa ja ne zovem tebe već našu mačku.« Na prijedlog jednog zatvorenika, zaključeno je da nam daju najteže poslove. Otada smo imali posebno mjesto za jutarnje postrojavanje. Od stotina zatvorenika izabrani su najjači da zajedno s nama nose kamenje na tzv. targama. Njih četvero na svakog od nas. Svaki od njih nosio je 2 sata, a mi punih 8 sati. Vadio sam vagone iz Nišave, rušio bunkere na Moravi, s vanjgom na njivama po snijegu radio

sati zgradom BK-a odzvanjao je stražarev glas »popovi i hodže zbor«. Znali smo što nas čeka: čišćenje deponija koji je bio natkriven, a redovito pun zapaljenog smrada koji nam je izazivao povraćanje.

POVRATAK IZ JNA

Kad sam se vratio iz zatvora kući javio sam se u vojni odsjek u Žminj. Referent me pitao hocu li se ponovno vratiti u sjemenište. Odgovorio sam da ne znam jer da očekujem

mogao ući. Ponuđeno mi je da sjednem i odmah drug Kuvar započne držati lekciju kako su se oni nadali da će se u zatvoru popraviti, a da se vraćam još gori. Slušao sam i gledao u pod. Odjednom poviše: „Gledaj me u oči!“ Ja će njemu: „Ja sam tu školu s uspjehom završio i sada će vama reći ono što nisam rekao ni svojim roditeljima ni biskupu i, ako ste voljni, pokazati spomenicu kojom me nagradio svojom ‘humanošću’ KPD u Nišu. Nikada neću zaboraviti to mjesto darivanja, a spomenica nikada neće potamnjeti jer je urezana u moje tijelo!“ Na te moje riječi njegov je odgovor bio: „Idi van!“.

Nekoliko dana kasnije dolazi rješenje suca za prekršaje: 6.000 dinara ili mjesec dana zatvora. Na rješenje sam se žalio i žalba je djelomično uvažena. U međuvremenu u drugom sam mjesecu maturirao i krenuo istoga mjeseca na dosluženje vojnog roka u Gospić. Tu su zime bile oštре, ali ne i srce kapetana Ante Šikonje koji mi je ponudio da prihvatom zatvor, s tim da bi tijekom dana bio u jedinici, a u zatvoru bih samo prespavao. Kad sam bio otpušten iz JNA, čitao je moje karakteristike i pitao me želim li da mi napiše nešto bolje.

Trvižani slave euharistiju u svojoj crkvi BDM od Sv. Krunice

dva mjeseca na Bubnju, nosio kamenje na targama sa žicom oko vrata (da bi olakšao ruke) na udaljenost oko 200 metara, i to punih mjesec dana, slagao ciglu na ciglani cijelo ljeto. Norma je bila 2.000 cigli dnevno, a cigle smo radili ručno. Radio sam u kratkim hlačama i bio sam od znoja sav osoljen.

Svake nedjelje oko 10

poziv za dosluženje vojnog roka. Upisao sam 8. razred žečeći maturirati prije poziva. Nakon mjesec dana stiže poziv da se javim sucu za prekršaje u Pazin. Došao sam u zakazano vrijeme pred kancelariju i sudac mi reče da pričekam. Dok sam čekao pojavio se S.K. koji je bio zadužen za svećenike i uđe u kancelariju suca za prekršaje. Sad sam i ja

knjiga ne bi bila dovoljna

Pogreb u Letaju, župa Šušnjevica, lipnja 1964.

Iz vojske sam se vratio 6. siječnja 1958. godine i odmah upisao prvi semestar VTŠ-a.

ŠETNJA PO MOJIM ŽUPAMA

Moje putovanje počet će sa župom Brdo. U početku nisam imao prijevoza pa sam znao pješke putovati iz Čepića na Brdo, iz Brda u Šušnjevicu, iz Šušnjevice u Čepić. Događalo se da sam jeo tri sata prije mise u jutro i navečer iza zadnje mise, jer je u ono vrijeme trebalo biti tri sata natašte prije mise. Rado sam trčkarao s mlađima po onim nizbrdnicama na putu prema Čepiću. U Čepiću je bilo mnogo dragih doživljaja. Za te doživljaje moram zahvaliti napose djevojkama i mladićima koji su se družili s mojim sestrama, a one su iz Čepića isle u gimnaziju u Labin. Sjećam se da su mladići prije odlaska na odsluženje vojnog roka redovito naručivali svetu misu. Na misi su se okupili

mladići i djevojke iz cijele župe. Nakon mise slijedilo je druženje u župnom stanu uz pjesmu i malu zakusku. Nakon deset godina u Čepiću, na Uličnicu 1970. došao sam u Gornji Labin, a prihvatio sam i Rabac. Upoznao sam mlađog Božu Glavičića koji mi je sve vrijeme službovanja bio desna ruka. Bile su tu teta Marija Ladinka i Ivana Malinka. Želja mi je bila posjetiti svaku obitelj, a nije bilo lako. Prodavači tepiha po kućama bili su tada u modi. Rekoh sebi: „Idem i ja pa što bude“.

Bilo je svakakvih susreta. Došavši kod jedne obitelji, mlađa baka držala je unuka u naručju. Nije me ni pogledala, a upitala me da li pobirem novac za struju. Rekao sam da sam svećenik. Kad je to čula rekla je da bi unuka kroz prozor bacila kad bi znala da će biti svećenik.

O župi Motovunski Novaki imao bih mnogo lijepoga napisati. Ipak, blagoslov križnoga puta ostao mi je urezan u pamćenje. Neke su gospode podsjetile

mlade u župi da bi bilo lijepo da župnu crkvu krasiti njihov dar križnog puta i oni su tu inicijativu prihvatali. Župljeni su i ovom zgodom zdušno sudjelovali, a neke ni danas ne mogu zaboraviti kad su svoj dar donijeli, premda sam im rekao da ne donose jer su bili u neimaštini, i rekli: „Gospodine, a kako bih ja mogla ovaj križni put pogledati, kad ne bih u njemu vidjela i sebe?“

ZA ŽIVOT ŽUPE POTREBNA JE LJUBAV

U Trvižu sam već 24 godine. Po dolasku dočekan sam s vazom živilih ciklama koju mi je predala u ime župe tada djevojka Sonja Sironić, a danas majka dvoje djece, supruga Đanija Miškulina. U dobradošlici je izrazila želju da ne bi uvenule nego da mojim dolaskom i dalje žive i svojim ugodnim mirisom dobrote oplemenjuju župljane. Spomenula je da je za život cvijeta potrebna voda, a za život župe ljubav. Taj miris ljubavi doživio sam kod barba Josipa Ladarca koji me je dočekao u krevetu teško bolestan i rekao: „Velečasni, čuo sam da ste vi naš novi župnik. Ja odlazim k Bogu, a vas koji ostajete u mojoj župi neka prati dragi Bog“. Od toga susreta do danas teško je nabrojiti što sam sve lijepoga doživio u Trvižu.

Mnogo puta su me moji župljeni ganuli životom vjerom. Među njima je i

B.R. koja je jedne večeri prije tri godine došla iza mise u sakristiju i rekla: „Gospodine, otkrili su mi rak na dojkama, morat ću u bolnicu, pa bih se željela ispovjediti i primiti bolesničko pomazanje“. Te su me riječi potresle. Muža je pokopala kad mu je bilo 46 godina i ostala udovica s troje djece. I danas gledam te njezine ispružene ruke da ih obilježim svetim uljem bolesničkog pomazanja.

Kašćerga i Zamask župe su kojima upravljam iz Trviža sedam godina. Naslijedio sam vlč. Marina Mikolića. On i njegov prethodnik vlč. Josip Matijašić mnogo su se trudili i napravili i meni je pao u zalog njihov trud. U Kašćergi sam zatekao djevojčice koje su se same organizirale za nedjeljna čitanja i vježbale se u čitanju, ministrante kako se raspoređuju za službu oko oltara, a pjevačice na koru uskladjuju pjesme s euharistijskim slavljem.

U Zamasku je drugčije, ali opet je ugodno. Župa je mala. Svega 108 stanovnika i većinom su u godinama i bez mlađih iz Dola ne mogu doći do crkve. Međutim, obitelji oko samog Zamaska su se međusobno dogovorile da će dvije obitelji po mjesec dana uređivati crkvu, i to čine već osam godina. Za mene je to velika radost jer svake nedjelje dolazi u crkvu koja uređena dočekuje župljane i goste. (Završetak)

Sveci su svijetu proujeli

Želimo da Vodnjan postane hodočasnička destinacija. Imamo relikvije 300 svetaca, nigdje nema mnogo relikvija kao što je kod nas, osim u Rimu, kaže župnik preč. Marijan Jelenić.

Vodnjan se po prvi put spominje 1150. godine kao Vicus Atinianus. Prema predaji, nastao je iz udruge sedam vila (Vodnjan, Mednjan, Guran, Sveti Kirin, Mandriol, Sveti Mihovil od Banjola i Sveti Lovro) koje su bile dio kolonijalnog dobra Pule. S 3.700 stanovnika i danas ima velik broj Bumbara, autohtonog stanovništva, čiji su korijeni stari više od tisuću godina. Krasiti ga i epitet najveće župne crkve te najvišeg zvonika u Istri. Jedan od pokazatelja života vjere u župi je blagoslov kuća i obitelji: godišnje župnik blagoslovi do 700 kuća. Na misu dolazi do 400 ljudi. Od 150 vjeroučenika koji polaze u školu na vjeronauk, na župni vjeronauk dolazi oko 80 učenika. Iz godine u godinu ima oko 20 prvopričešnika (ove godine 14). Do ovogodišnje krizme, bilo je 18 ministranata, a sad ih je 12. Krizmanika je u prosjeku 40; ove godine 37. Lani se prešlo iz 'crne liste' u pozitiv: 31 krštenje, dok je 28 umrlih, a vjenčano je deset parova.

Pola stoljeća sateliti Pule

Župnik Marijan Jelenić, koji je ovdje na službi od 1972. godine, dobro prepoznaće ulogu laika u životu župe i puno doprinosi da se

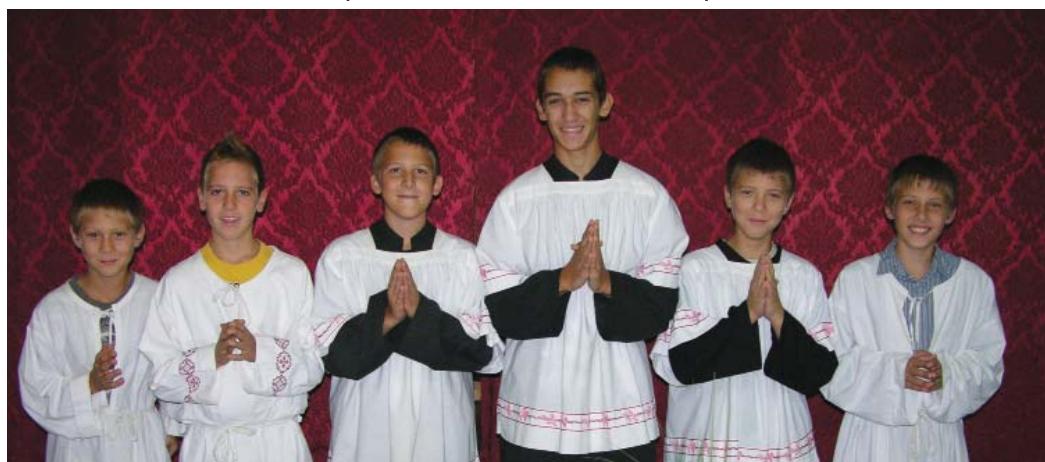
Krizmanici sa svojim župnikom i biskupom

uključe u rad u župi. U velikom poslu evangelizacije župniku pomaže osamdesetak suradnika. U župi djeluje pastoralno vijeće koje ima 14 članova, HKZ MI s 12 članova, molitvena zajednica Radnici Milosrdnog Isusa, Caritas veliki crkveni zbor, grupa ministranata, žene koje održavaju crkvu...

„Mi smo jedna specifična župa u Istri, Hrvatskoj, a možda i u svijetu. Zašto? Nakon Drugog svjetskog rata 75 posto ljudi se odselilo. Počeli su se

doseljavati ljudi iz čitave Jugoslavije. Može se reći da je Vodnjan gotovo 50 godina bio satelit Pule. A danas ljudi koji dolaze iz svijeta ne mogu se nadiviti gradiću. Oni kažu da je to muzej na otvorenom. Prije dvadesetak godina grad je dobio još jednu silnicu – to je jedna grupa muslimana koja je došla. Na tom nemirnom tlu Crkva ima specifičnu zadaću, ima svoje poslanje, pozvana je građiti arhitekturu zajedništva. U tom našem nastojanju da evangeliziramo, imamo

nekoliko moćnih sredstava: nedjeljne mise, liturgijski sastanci, kateheze, pogrebi, blagoslov kuća, misije... Dva puta smo održali misije: 1988. godine i prošle godine. U velikom broju volontera koji stalno pomažu imamo neke koji se posebno ističu. Posebno bih pohvalio direktora Marijana Družetu koji je puno pomogao kad se popravljala župna crkva. Imamo jednu milost u župi, a to je da imamo svaku večer jednog ministranta. To je jedan gospodin Tali-

Neki od ministranata

glas o Vodnjanu

jan koji je došao iz Alžira, koji je svoj život proveo kao kameraman. Rekao je da se najljepše osjeća tu među ovim zidovima, na Vodnjanštini, gdje su nekad njegovi roditelji radili“, kaže župnik Jelenić.

Nemjerljive zasluge Iskrice

Anton Kliman, predsjednik HKZ-a MI, „arhitekt“ dječjeg festivala duhovne glazbe „Iskrice“ pokrenutog pred 14 godina, koji je do sada okupio 8.100 djece, ima nemjerljive zasluge u župi. „Jedinstveno je da imamo župnika 40 godina. I to je preduvjet da se bolje razumijemo s njim. Svi imamo svoje ideje - mi svoje, on svoje, a mi koji smo poslušni Crkvi, poslušni župniku, uvijek nađemo zajednički jezik oko glavnih akcija. Mi smo kao jednu stožernu manifestaciju prepoznali u našim ‘Iskricama’. Odlučili smo izaći na najveći gradski trg, pozvati svu djecu iz Istre, iz župa, iz škola da dođu slaviti Gospodina. Imamo puno akcija koje mi laici provodimo i pokušavamo biti desna ruka župniku. Nije ga uvijek i lako pratiti, budući da vrvi idejama, da čita puno knjiga, i puno piše. Sluzi. MI-ovci su se uključili u projekt našeg župnika da se svetim proglasi Egidio Bulešić“, ističe Kliman.

Da je župna crkva lijepa, uredna i okićena cvijećem, zasluga ide

gospđama Marici Biasiol, Mariji Mišan, Lilijani Miš i Liviji Giacometti, koje od milja zovu grupa „gospoda od cvijeća“. Miroslav Jemrić je „Katica za sve“ u župi, osobito otkada je u invalidskoj mirovini. Druga je godina da radi i kao vjeroučitelj. Dragica Zadnik po struci je odgojiteljica i pedagoginja, stručna suradnica Centra za socijalnu skrb, predsjednica je HKZ-a MI u župi i vjeroučiteljica školskog vjeroučiteljica otkada je uveden u škole. „Najizvornije što HKZ MI župe Vodnjan radi je festival „Iskrice“, koji je postao brend našeg područja. Ove godine ćemo imati 15-ti po redu“, kaže.

Marija Hasanović naslijedila je orguljašicu Antonelu Mendiković, vodila je mali zbor, a sada veliki zbor u kojem pjeva 15-20 članova. U grupi suradnika su i učenice 3. razreda ekonomskog škole Natali Smoljan i Ivana Pajković koje pomažu u crkvi primajući mnogobrojne turiste.

Smiljana Hasanović došla je u župu prije 6 godina. Nakon godine dana župnik ju je uključio kao čitača u crkvi, da bi prije tri godine počela raditi kao vjeroučiteljica. „Ja i suprug ne možemo imati svoje djece i Bog mi je dao dvoje djece: orguljašicu Mariju i Juru, koji je ministrant. Pročitala sam bila u Bibliji: Nerotkinja više djece ima, nego ona koja rađa. Kad me župnik pozvao za čitačicu, znači ispunja se ono što

Župnik sa suradnicima

sam pročitala, da ja imam najviše djece ovdje u Vodnjanu, pored mojih dvoje. Usvojeni su brat i sestra“, veli Smiljana.

Za Claudia Gorlata župnik kaže „da ribari i po ulicama i po poduzećima“, predaje vjeroučiteljica, a zajedno s Liljanom Miloš i Kerin Šafarić vodi zajednicu štovatelja Milosrdnog Isusa, koja ima dvadeset i pet upisanih članova.

Krenut će rijeke hodočasnika

S preč. Marijanom Jelenićem živi 99-godišnja majka Ruža o kojoj govori s velikom ljubavlju, zahvalan za neizmjeran njen mar i rad uložen u župu. Bole ga neka negativna kretanja u životu modernog čovjeka. „U našoj župi postoji jedna tendencija samodostatnosti. Što to znači? Određen broj ljudi koji su bili tradicionalni katolici, napuštaju vjeru. To je ta napast suvremenog čovjeka da bude sebi samodostatan. Mi žalimo te ljudi, tu djecu jer samodostatnost je ravna samouništenju“, kaže vodnjanski župnik.

Župa Vodnjan izuzetna je i po povijesnoj baštini. „Tu je utjelovljeno kršćanstvo od prvih početaka. Bilo je 60 crkava, od toga šest bazilika od V. do VIII. stoljeća. Od tih crkava imamo 18 pod krovom. Da bi te crkve ostale pod krovom trebalo je velikih napora. Naša župna crkva je isto tako posebna, ne samo da je velika, ima 40 likova raznih svetaca - bilo kipova, bilo slika, a povrh toga smo ugradili 12 likova u vitraže. Ukupno 51 svetac. Želimo da Vodnjan postane hodočasnička destinacija. Imamo namjeru osnovati neku zakladu koja bi imala zadatak prikupljati novac iz čitavog svijeta, da bi se uz Božji blagoslov moglo sve to i ostvariti. Usto, imamo relikvije 300 svetaca. Nigdje nema tako mnogo relikvija kao što je kod nas, osim u Rimu. A tako starih nema ni u Rimu. Mi smo jedno čudo u svijetu. Ja sam uvjeren da će u Vodnjan krenuti rijeke hodočasnika“, veli preč. Jelenić.

Blagoslovljena crkva hrvatskih mučenika

Crkva Hrvatskih mučenika u Udbini

RIJEČKI OGRANAK

HKD MEDICINARA. U Rijeci je u subotu, 18. rujna, osnovan riječki ogranač Hrvatskoga katoličkog društva medicinskih sestara i tehničara. Na osnivačkoj skupštini u Auli Ivana Pavla II. u svetištu Majke Božje Trsatske okupilo se četrdesetak sestara iz riječkih bolnica i Doma zdravlja. Hrvatsko katoličko društvo medicinskih sestara i tehničara osnovano je 1994. g. te ima 13 ogranača.

POMOĆNI BISKUP

BANJALUČKI. Za pomoćnog biskupa Banjalučke biskupije zaređen je dr. fra Marko Semren 18. rujna u katedrali Sv. Bonaventure u Banjoj Luci. Svečanu euharistiju predslavio je banjalučki biskup Franjo Komarica, koji je bio i glavni zareditelj, zajedno sa suzarediteljima sarajevskim nadbiskupom kardinalom Vinkom Puljićem i apostolskim nuncijem u Bosni i Hercegovini nadbiskupom Alesandrom D'Erricom.

BLAGOSLOV CRKVE

HRVATSKIH MUČENIKA U UDBINI. U Udbini je u subotu 11. rujna u nazočnosti oko 15 tisuća hodočasnika proslavljen Dan hrvatskih mučenika koji je ove godine bio u znaku blagoslova Crkve hrvatskih mučenika. Misno slavlje predslavio je vrhobanski nadbiskup kardinal Vinko Puljić, a u koncelebraciji je bilo deset biskupa te dvije stotine svećenika.

1200. OBLJETNICA

PRIJENOSA MOĆI SV. STOŠIJE. Zadarska nadbiskupija od 23. do 26. rujna prigodno je proslavila 1200. obljetnicu prijenosa moći sv. Stošije iz Carigrada u Zadar (810. – 2010.). Jubilej je počeo svečanošću u znaku mlađih, sa željom da novi naraštaj zadarske Crkve bude vjeran nasljeđovatelj Stošijina života i poslanja u služenju Bogu i ljudima.

AKCIJA „SAČUVAJ,

PODIJELI, RAZVESELI“. Drugu godinu u nizu Caritas Zagrebačke nad-

biskupije proveo je akciju prikupljanja i podjele rabljenih školskih udžbenika čime obiteljima slabijeg materijalnog stanja pomaže u opremanju njihovih školaraca. U tijeku ovogodišnje akcije ukupno je prikupljen 31.421 udžbenik, a podijeljeno je 24.178 udžbenika. Time su roditelji 3.871 školarca uštedjeli više od 1.200.000 kuna.

SASTANAK ODBORA

HBK-a ZA MLADE. U Ogulinu je 15. rujna održan redovni sastanak Odbora HBK za mlade, na kojem je sudjelovalo 20 povjerenika za mlade iz nad/biskupija i redovničkih zajednica. Razgovaralo se o Svjetskom danu mlađih u Madridu 2011., Uskrsfestu 2011., programu Mladi za mlađe, završnici Katoličke malonogometne lige, Taize susretima, te o susretu mlađih Agora dei Giovani del Mediteraneo.

NOVI MONSINJORI

KRČKE BISKUPIJE. Papa Benedikt XVI. imenovao je 11. kolovoza kapelanima Njegove Svetosti – monsinjorima četiri svećenika Krčke biskupije: generalnog tajnika HBK i ravnatelja IKA-e Enca Rodinisa, ravnatelja Caritasa Krčke biskupije i župnika Vrha Ivana Milovića, dekana i župnika u Malom Lošinju Ivana Brnića i dekana i župnika u Cresu Mladena Mrakovčića.

BLAGOSLOV-LJEN NOVI SAMOSTAM KARMELIĆANKI.

Novoizgrađeni samostan Sv. Obitelji karmelićanki Božanskog Srca Isusova u Bibinjama, u kojem se, uz pripadajuće prostore te redovničke kuće nalaze i kapela i dječji vrtić, blagoslovio je 12. rujna na spomen Imena Marijina i Gospe od hrvatskog krsnog zavjeta zadarski nadbiskup Želimir Puljić.

HUMANITARNA NOGOMETNA UTAKMICA.

Na stadionu Balinovac u Gospiću u četvrtak, 9. rujna, u organizaciji Caritasa Gospičko-senjske biskupije i čelnici Hrvatskoga nogometnog saveza održan je humanitarna nogometna utakmica između reprezentacije Vatrenih 98 i Reprezentacije svećenika.

KARDINAL BOZANIĆ S NOGOMETNIM ČELNICIMA.

U organizaciji Ureda za pastoral sportaša Zagrebačke nadbiskupije i Hrvatskoga nogometnog saveza, u utorak, 31. kolovoza, u Nadbiskupskom duhovnom stolu zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić primio je vodstvo Hrvatskoga nogometnog saveza, stručni stožer i igrače hrvatske nogometne reprezentacije, uoči početka kvalifikacijskog ciklusa za Europsko prvenstvo, koje će se održati u Poljskoj i Ukrajini 2012. godine. (I.J.)

Čovjek u potrazi za smisлом

Uzrok čovjekova nezadovoljstva i bijede, pa u konačnici i smrti, kidanje je relacije i izlazak iz zajedništva s Bogom.

Besmisao, opća tromost i apatija, depresija i sklonost samouništenju nisu više kao nekada rijetke pojave koje upućuju na "dijagnozu" da s nekim nešto nije u redu. Epidemiska rasprostranjenost ovih boljki daje nam do znanja da, poslužit će se analogijom iz prethodne rečenice, ni s kim ništa nije u redu.

Jednima problem esencija, drugima egzistencija

Uzrok tome možemo tražiti i u recesiji, i u stresnom načinu života i u mnogim drugim stvarima, ali često neopravданo. Zašto neopravданo? Evo zašto! Narodi bogate i dobrostojeće zapadne Europe, primjerice, piju i skloni su samoubojstvu zato što su pod stresom i puno rade. Sirotinja istočnog bloka i Balkana to isto čini zato što nisu pod stresom i ništa ne rade, jer nemaju posao, a htjeli bi ga imati. Jedni su depresivni jer imaju para, drugi jer nemaju para! Prvi, pošto su si marljivim radom i naporima osigurali dostojanstven i ugodan život, u njemu više ne vide smisla, dok se drugi bore za goli opstanak. Jedni vele da im je problem esencija a drugi egzistencija!

Psihijatri, liječnici, razni "učitelji života" i terapeuti sa svojim već ofučanim metodama i parolama poput „Pobijedi stres“,

Don Luka Pranjic

„Yes I can“, „Snagom pozitivnog mišljenja do pobjede“, mogu samo ublažiti simptome tih nesretnih ljudi, ali nikako ukloniti uzrok i samu bolest. Sličan učinak postiže i razni medikamenti, antidepresivi i farmakološki pripravci koji ljude ošamućuju, emocionalno anesteziraju i polako ali sigurno pretvaraju u hodajuće zombije, očajnički ovisne o toj najvećoj svjetskoj industriji.

Negacija Boga – smrt čovjeka

Kada bi se sreća mogla kupiti u trgovini po kilogramu, bila bi zasigurno skuplja od suhog zlata. Zašto čovjek mora biti bolestan ili gladan da traži Boga? Zašto najčešće mora dotaknuti dno života i osjetiti svu težinu besmisla da se u njemu probudi čežnja za puninom radosti u Bogu. Da ne duljim u ilustracijama, osnovni i jedini problem cijele priče je sustavno gaženje jednog starog, kroz povijest čovječanstva itekako provjereno i dokazano istinitog aksioma; negacija

Boga – smrt čovjeka!

Tko je čovjek?

Čovjek je jedino razumsko i slobodno biće na svijetu, ali čini se da mu upravo te dispozicije zadaju najviše problema; osuđen na žđ za otkrivanjem smisla i svrhe svoga postojanja, luta u bezdanima svoga duha tražeći odgovor. Može li se odgovor uopće naći, ili je on u samom traženju? Djelomične odgovore koji bi pobliže odredili narav i bit čovjeka, ako on kao kompleksno biće traži kompleksne odgovore, možemo tražiti u raznim aspektima njegovog djelovanja; društvenom (sociologija), spekulativno-misaonom (filozofija), ili pak duhovno-transcendentalnom (religija). Možda nam ipak najbolji odgovor na pitanje tko je čovjek nudi religijsko područje. On je slika Božja, osoba sa svojim ja koja svoje samostvarenje nalazi u interpersonalnim odnosima, bilo s bićima kao što je i on sam, bilo sa svojim Iskonom, Apsolutom. Prema tome, možemo zaključiti da je smisao ljudskog života ostati što vjernija slika Trojedinoga Boga, ostati u zajedništvu Ljubavi, u progzistenciji (biti za drugoga), i koegzistenciji (biti s drugim).

Uzrok je čovjekovog nezadovoljstva i bijede, pa u konačnici i smrti,

kidanje relacije i izlazak iz zajedništva s Bogom. Na taj način čovjek nijeće sama sebe, negira da je stvoren za drugog i postaje stvoren za sebe. To je uzrok njegovog besmisla, njegovog traženja, njegove ontološke smrti.

Kako ponovno postati čovjek

Bog koji je čovjeka stvorio za sebe, za odnos, u svome milosrdju dolazi tražiti čovjeka, dolazi ga osloboditi od njegove zarobljenosti samim sobom. Bog dolazi, u osobi Isusa iz Nazareta, preko situacije križa i uskrsnuća, naučiti čovjeka kako ponovno postati čovjek.

Ljudsko biće u toj ponudi spoznaje svoju ograničenost, nesposobnost i svoju egzistencijalnu smrt. Ono, ako je otvoreno, postaje svjesno svoga rostva. Treba samo pružiti ruku. Krist uči najveću čovjekovu čežnju, čežnju za spasenjem, i nudi čovjeku ostvarenje bogolikosti. Vodi ga prema vječnoj domovini, prema konačnom cilju, prema odgovoru na sva pitanja i čini ga dionikom božanske naravi.

Kakva „sloboda”

Don Miro Bulešić, tada župnik u Baderni, zapisao je niz zastrašivanja političkih aktivista da udalje župljane od crkve.

Već od početka godine 1945. ljudi su – u Istri, u cijeloj Hrvatskoj i mnogo šire – bili u napetom iščekivanju da se konačno završi krvavi svjetski rat koji je počeo 1939. Župnik u Baderni vlč. Miro Bulešić budno je pratio zbivanja oko sebe, posebno na području župa kojima je upravljao. Župljani sigurnog povjerenja prenosili su mu glasine sa sastanaka koji su vodili partizanski nadzorni odbori, a ti glasovi su za njega bili sve više zabrinjavajući: osjećao je kako se protiv njega sada stalno šire vrlo teške optužbe; on ih je – radi sjećanja – pažljivo pribilježio, dodajući usput ponegdje i natuknice za svoj eventualni odgovor. Zapisao je i niz prijetnji i zastrašivanja kojima se neki „politički aktivisti“ na terenu u posljednje vrijeme služe da udalje župljane od prakticiranja vjere i pohađanje crkve.

Rakovci znaju što sam za njih učinio

Pred sobom imamo list s glavnim optužbama koje su se na partizanskim sastancima iznosile protiv župnika vlč. Mira i potom niz prijetnji i zabrana kojima su protivnici Crkve pokušavali udaljiti župljane od vjerske prakse. Vlč. Miro je zapisao optužbe koje su protiv njega najčešće iznose:

„Da sam se pred

M. Bulešić, svećenik u Baderni pjevačicama izrazio protiv partizana.“ I odmah odgovara: to je netko mogao izjaviti ili napisati, ali ne može dokazati da to odgovara istini. „Da ja održavam fašističku školu.“ No vlč. Miro podučava mlade samo o kršćanskom nauku i ništa drugo. O tom pitanju on je posve u dogovoru s nadležnim Jov. [Joakimom Rakovcem?] i dane su mu sve potrebne suglasnosti. Dogovoren je također da može dijeliti i kalendare.

„Da sam u službi Nijemaca!“ Vlč. Miro izjavljuje: da su ga sami odbornici molili neka se zauzme za pojedine optužene. I same je partizane ponekad uspio oslobođiti, oslanjajući se na molbe i dokaze o nevinosti. Zapisao je izričito: „Rakovci znaju što sam ja preko Biskupa za njih učinio. Isto tako znadu i Smolici... To isto znaju Rupeni i Baderna. – Je li bolje da su ljudi doma – ili da su u zarobljeništvu ili na prisilnom radu?“ Vlč. Miro zaključuje: on je samo kontaktirao s odgovornim Nijencima, da oslobode naše

ljude, a nije nikad bio njima u službi.

Kada dođe sloboda, najprije ubiti pope

Na istom listu pisaćim je strojem vlč. Miro zapisao i velike teškoće koje su mu kao župniku dolazile od partizanskih-staljinističkih aktivista:

„Zabranili su mi uspostaviti Djevojačko društvo, [iako to nije] никакva nova ustanova, nego samo oživljavanje stare.“ [Ali oni traže:] Nikakva se organizacija ne dozvoljava, nego samo naše: US-AOH... SKOJ...“

„Zabranili su djevojkama da dolaze na sv. sakramente: u sv. Ivanu [od Šterne, pa] u selu Rakovci; i one su ih poslušale, jer su se tako hvalili. - [Tako] brane još i sada, ne samo djevojkama, već i drugima. Izruguju se onima koji dolaze na sv. Misu: u selu Štifanići, Bonaci, Banki...“

„Zabranjuju djeci da dolaze na kršćanski nauk. [Govore:] ‘Ako [ih] šalješ, protivan si Pokretu’.“

„U Sv. Lovreču zabranili su djevojkama da dolaze pjevati u crkvu. Prijete im da će ih, [ako nastave], ošišati.“

„Tako su prestrašili ljude govoreći im da: ako idu na misu i k svećeniku – znači da ‘drže s popom’ i zato su protiv Pokreta.“

[Zabilježio je nekoliko otvorenih prijetečih izjava:]

„Ja bih vred finija s popi: sve bih poubjala!“ – „Koliko ćeš ih ti ubiti?“ – „Kad ne bude popi – kako će biti lipo!...“ – Odbornicima su već dana naređenja: „Kada dođe sloboda, onda [treba] najprije ubiti popove i one koji drže gore vjeru!“ – Na sastanku od 19. 03. 1945. rečeno je: „Nemojte slušati popa iz Baderne, jer vas on odvraća od [prave] vjere. Tako i onaj iz Žminja i onaj iz Tinjan. Pop bi mora samo mašti i ništa drugo; ne vaditi [poučavati] dicu... Neka popi predikaju samo ono ča je od Boga i Majke Božje, a ne drugo.“ – „Sastanke za djevojke imamo mi, a ne popi.“ – „Jedan Politički radnik vikao je na ženu jer je lani za Uskrs bila došla na sakramente.“

Ovdje iznesene zabilješke vlč. Miro je natirkao na stroju vjerojatno već koncem ožujka ili početkom travnja 1945. - Očito je da će rat vrlo skoro završiti. Obećavala se naruđu u Istri sloboda, nacionalno oslobođenje od teškog jarma talijanskog fašizma i njemačkih okupatora; ali kakva se sloboda sada približava? Posljednjih se mjeseci sve otvoreniye pokazuje da i do nas stiže „sloboda“ koju je u „priateljskom Sovjetskom Savezu“ izgradio Josip Visarionović Staljin, „sloboda“ koju donosi komunistička revolucija.

dolazi?

Bulešićev duhovni testament

Računajući da se vjerojatno približio čas kada će neki fanatizirani komunist-staljinist izvršiti plan za njegovo uboštvo, vlč. Miro je u Baderni 23. travnja 1945. napisao svoj oproštajni „Duhovni testamenat“, iznoseći svojim najbližima posljednje preporuke: majci, bratu, sestrama i svima župljanima. Sve poziva na ustrajnost u Božjoj milosti, jakost u svim kušnjama: sve patnje na ovom svijetu prestati će, a „na drugom svijetu čeka nas slava, ako budemmo znali za ljubav prema Bogu pretrpjeli. Sve mogu u Onome koji me krije!“ Svoj duhovni testamenat on zaključuje riječima: „Moja zadnja preporuka jest: budite pravi kršćani!... Blagoslovio vas svemogući Bog Otac i Sin i Duh Sveti. Od svih pitam oproštenje. A moja osveta je oprost. Bože, oprosti svima i sve obrati na pravi put.“

Iako se vlč. Miro bio posve pripravio da o koncu rata 1945. kao svjedok Kristov položi svoj život, Božji je plan bio drukčiji: On će primiti žrtvu života toga svog Svjedoka tek dvije godine kasnije, u Lanišću. Vlč. Miro je prije toga, svojim uzornim i dosljednim svećeničkim životom, trebao pokazati mlađim generacijama kao istinski duhovni svjetionik u novim okolnostima, kroz prve godine boljševičkog komunizma.

(Nastavak slijedi)

BEATIFIKACIJA KARDINALA JOHNA H. NEWMANA**Stopama glasovitog teologa i čovjeka Crkve**

Veliki pisci i glasnici njegova kova i integriteta potrebni su današnjoj Crkvi, a nadam se da će pobožnost prema njemu potaknuti mnoge da idu njegovim stopama“, rekao je papa Benedikt XVI.

Papa Benedikt XVI. drugi je papa koji je pohodio Britaniju otkako se 1534. kralj Henrik VIII. odcijepio od Vatikana zato što je tadašnji papa odbio poništiti njegov brak s Katarinom Aragonskom. Učinio je to prije njega 1982. papa Ivan Pavao II., ali je njegov pohod bio isključivo pastoralne naravi. Benedikt XVI. četiri je dana boravio u Britaniji na službeni poziv kraljice Elizabete II., koja je i poglavica Anglikanske crkve.

Sam će Papa reći da je vrhunac posjete bila beatifikacija kardinala Johna Henryja Newmana, teologa iz 19. st., koji je napustio Anglikansku crkvu i prihvatio katoličku vjeru. Misno slavlje održano je u

Birminghanu pred više od 60 tisuća ljudi.

Tko je bio kardinal Newman? Rodio se u Londonu 1801., umro u Birminghamu 1890. Nakon završetka studija u Oxfordu, postao je đakon Anglikanske crkve, a kasnije župnik u Oxfordu. Povukao se 1842. i tri godine kasnije pristupio Katoličkoj crkvi. Za svećenika je zaređen u Rimu 1847. Papa Lav XIII. proglašio ga je 1879. kardinalom.

Papa Benedikt XVI. rekao je za kardinala Newmana da je jedan od najvećih Engleza novijeg doba, glasoviti teolog i čovjek Crkve. Zasluzio je, kaže Papa, da ga svi upoznaju, neka on podupre nakane i napore kršćana da se, kako je sam zapisao,

posvuda širi Kristov miris, kako bi cio njihov život bio odraz njegova. „Veliki pisci i glasnici njegova kova i integriteta potrebni su današnjoj Crkvi, a nadam se da će pobožnost prema njemu potaknuti mnoge da idu njegovim stopama“, rekao je papa Benedikt XVI.

Geslo kardinala Newmana bilo je „Srce govori srcu“. Bio je poznat po skromnosti i molitvenom životu. Razmišljaо je o odnosu vjere i razuma, o životnom prostoru religije u civiliziranom društvu, o potrebi prikladnog odgoja utemeljenog na Evandželu. Razmišljanja uvijek aktuelna.

Blaženikov spomandan svake će se godine slaviti 9. listopada. (R. B.)

Bezobzirnost – sveprisutna društvena norma

U pravu su oni koji tvrde da etablirane postkomunističke elite ne mogu trasirati put uspješnog sveukupnog hrvatskog razvoja.

Promatraljući svu množinu, konfuznost i proturječnost pojedinačnih i grupnih stajališta, zahtjeva i akcija na hrvatskoj društvenoj sceni, oko povijesnih pitanja te aktualnih pitanja političkog i gospodarskog razvoja, za opis tog stanja najprimjerenijim mi se čini jedan pjesnikov iskaz: „Svatko ima svoju (brigu), ne poznaje brigu tvoju“. Na tom se tragu može izreći suvremena hrvatska društvena etička maksima - svatko vidi sebe i svoj interes, i nije ga briga za tuđi interes i vrijednosti, pa nije ga briga niti za štete koje su proizašle, ili će proizaći iz ostvarenja tog njegovog ili njihovog interesa. Jedini logičan i naravan ishod takvog stanja je permanentan društveni konflikt, a rezultat je ukupni društveni gubitak, materijalni i vrijednosni, neovisno o pojedinačno i grupno ostvarenim koristima.

Trenutna Hrvatska stvarnost je duboko u takvom stanju, i u pravu su oni koji tvrde da etablirane postkomunističke elite ne mogu trasirati put uspješnog sveukupnog hrvatskog razvoja.

Bezobzirnost 1

U ovaj opći trend destrukcije hrvatske političke kulture i

Dr. Mario Sošić

društvenog kapitala (sveukupnost pozitivnih društvenih vrijednosti i orientacija) u cijelini, mogu se ubrojiti i dva postupanja dviju istarskih društvenih skupina.

Jedna je skupina institucionaliziranih istarskih boraca, i njihovih ideoloških srodnika, koja dosljedno i nepromjenljivo, pa i sada uz prigodu slavnih pazinskih rujanskih odluka, ističe i veliča isključivo vlastite uskogrupaške zasluge u povijesnoj nacionalnoj borbi istarskih Hrvata za uključenjem u matičnu domovinu Hrvatsku i slijedom toga traži materijalne i društvene privilegije, kao i društvenu reafirmaciju vrijednosti iz komunističkog jednoumlja. Naravno da takvo ponašanje, iako "blagoslovljeno" od regionalnog političkog poretka vlasti i medijskih supotpornika, izaziva i povećava realne društvene konflikte. Jer, koliko li je samo bilo društvenih skupina i pojedincova u Istri koji su bili, i u ratu i u dugom razdoblju ju-

goslavenske komunističke vladavine, materijalno osiromašeni (nacionalizacija, kolektivizacija, deprivatizacija, ...), društveno isključeni (Crkva, nekomunisti, hrvatske udruge i patrioti, ...) i profesionalno zapostavljeni (vjernici, nečlanovi partije, nepodobnici, ...), zahvaljujući nedemokratskoj i bezbožnoj komunističkoj sektaškoj i nacionalno nehrvatskoj politici, koju su uzdigli, provodili i čuvali (UDBA, špijuni, represivni aparat, JNA) upravo ti i takvi današnji „nezadovoljnici“. Za tu svoju svjesnost i vjernost bili su nagradivani visokim društvenim statusima, nedodirljivošću, raznim materijalnim privilegijama postajući realno sloj društva prvoga (vladajućeg) reda. No, to nikako ne uzimaju u obzir kad se bune.

Bezobzirnost 2

Drugu skupinu bezobzirnika čine institucionalizirani predstavnici talijanske manjine u Istri, koji svojim permanentnim političkim zahtjevima unose u suvremeno istarsko društvo elemente dugoročnjeg društvenog konfliktu. Uobičajena manjinska prava po europskim standardima koja bi bila primjerena za tu zajednicu, uostalom kao i za os-

tale manjine u Hrvatskoj, neprestano se i nezaustavljivo nadograđuju u povoljnim uvjetima vanjskog „talijanskog pritiska“ i financijske potpore, anacionalnom i protalijanskom politikom vladajuće regionalne stranke i nagodbenjačkom politikom hrvatske vlasti. Zadnji konkretni „uspjesi“ te politike su dvostruko pravo glasa, što konkretno znači da će svojim brojem Talijani u Istri izabrati dva, jednog vlastitog zastupnika, plus jednog IDS-ovog zastupnika (Hrvati će istim brojem izabrati samo jednog), dvojezični natpisi na cestama (mnoga hrvatska mjesta se preimenuju u talijanski oblik), opstojnost škola i razrednih odjeljenja, na talijanskom jeziku, s minimalnim brojem djece (hrvatska odjeljenja se gase ili spajaju, a djeca se mogu upisati u talijanske škole, što se masovno i čini), financiranje i gradnja suvišnog školskog prostora, dvorana, sjedišta, domova, itd.

Pitanje je sada, kolika je povijesna i građanska svijest hrvatske zajednice, da ove procese retalijanizacije i građanske neravnopravnosti u Istri vidi i osjeti danas kao željeno, podnošljivo ili nepodnošljivo stanje. A ono je nepodnošljivo, jer je bezobzirno!

Nikad se nećeš nasititi, ako gledaš u susjedov tanjur

(nastavak sa 11. strane)

U sadašnjem trenutku Hrvatske sve nacionalne manjine u Hrvatskoj imaju prava kakvih nemaju Hrvati u susjednim državama. Mnoge europske države ne priznaju nikakve manjine: Kelte, Baske, Vlahe. A ipak nas iz Europe stalno opominju zbog manjina. Današnja hrvatska Vlada talac je dviju manjina koje imaju predstavnike u Vladi (vjerojatno će uvijek biti u Vladi, ali podržavati oporbu): to su talijanska manjina u Istri i srpska na cijelom teritoriju Hrvatske. Stalno nezadovoljni, stalno u ucjenjivanju, bez obzira na količinu povlastica: za škole, časopise, novine. Ako nema dovoljno učenika, naše se škole zatvaraju, ali njihove se obnavljaju i proširuju.

U Istri je postavljen putokaz za Trieste, a ne za Trst, za Koper, a ne za Kopar kako smo uvijek te gradove zvali; ima i putokaz za Fiume, iako taj grad više ne postoji na geografskim kartama – samo je Rijeka.

Takvo shvaćanje dvojezičnosti samo je sebi svrha – ali to je nesvrha, i teško je reći da ima smisla.

A cilj onoga što je izglasano i zapisano ratne 1943. u Pazinu povjesno se ostvarilo, i nema nikakvih mogućnosti da bude izbrisano i poništeno.

Pepo s Krizića bio mi je učitelj

L: Dvadeseta je obl-

listopad 2010.

jetnica smrti Vašega Supetarca, vrhunskog teologa, dr. Josipa Turčinovića.

- Sretan sam što sam dio svoga života proveo u njegovoj blizini, u njegovoј blagodatnoј sjeni. U Sv. Petru u Šumi, u Pazinu, u Zagrebu na fakultetu; u Staroslavenskom institutu radili smo kao studenti, išli smo na izlete, a kasnije smo surađivali u Kršćanskoj sadašnjosti. Josip – naš Pepo s Krizića – bio mi je učitelj na mnogim područjima duha i uma, upućivao me na mnoga područja kulture, književnosti, filozofije. I druge jednako tako. Samo što sam ja bio njemu bliže, pa sam sretniji zbog toga. Iako je od njegove smrti prošlo 20 godina, i danas se jasno vide tragovi njegova rada, i praznina koja je ostala njegovim odlaskom. Na spomen njegove smrti posjetit ćemo crkvu u kojoj je kršten, u kojoj je pjevao svoju prvu misu, i sve one jubileje koje mu je Bog podijelio za života.

L: Juraj Dobrila, Matko Laginja, Vjekoslav Spinčić, Božo Milanović i mnogi drugi rodočelnici i stvaratelji ideje svekolikog hrvatskog povezivanja. Što je ostalo od ideje narodnog preporoda Hrvata u Istri? Koliko cijenimo tu našu povijest i njezine velikane?

- Biskup Dobrila borio se za jednostavnu ravno-pravnost svoga hrvatskog puka u Istri. Za ravno-pravnost u školstvu, politici, gospodarstvu. Liberalna

talijanska inteligencija, opijena svojom moći i povlasticama, bila je njegov najveći protivnik na svim razinama društvenog, gospodarskog i političkoga života. Oni su imali sve, on ništa, osim dobre volje i želje za pravičnošću. On je pobijedio, a njih je pomela metla povijesnoga kretanja. Njegovim imenom, unatoč protivljenju nekih pojedinača, nazvano je Sveučilište u Puli. Matko Laginja je s pravom nazvan Ocem Istre. Branio je, bez naknade, sve oštećene, jednak Hrvate, kao i Talijane. Oženio je udovicu Talijanku, priglio je njezine kćeri: u kući se govorilo i hrvatski i talijanski. Vjekoslav Spinčić u Zagrebu je rekao da Istra po jeziku i kulturi pripada Hrvatskoj. Zbog toga je izgubio mjesto školskoga nadzornika.

Možemo biti nezadovoljni s onim što vidimo danas, misleći da bi moglo biti bolje. Ali bez našega zalaganja, vjere u budućnost i zreloga optimizma neće biti bolje. Za sve.

L: Jesmo li «nazadni» ako želimo ponovno artikulirati određene vrijednosti i prilagoditi ih suvremenom društvu ili su one nužne za očuvanje naše samobitnosti?

- U suvremenom političkom govoru u Evropi riječ konzervativan ima jednaku vrijednost kao i riječ, pojам i značenje napredan. U povijesnom hodu ne jednom su pogriješili i konzervativci i napredn-

jaci. Najnaprednija ideja XIX. stoljeća, socijalizam, u XX. stoljeću tragično se račva u dva smjera: jedan je nacionalni socijalizam (nacizam) s Hitlerom, drugi je internacionalni s Lenjinom, Staljinom i drugim „naprednim“ graditeljima novoga društva. A i jedni i drugi, unatoč lijepoj ideji, nanijeli su toliko zla čovječanstvu. Htjeli su biti bogovi, a postali su đavoli, ubojice, zločinci. I mi smo takve graditelje imali, i mnogi su među nama koji se ne mogu u svojoj svijesti oslobođiti mlađenackih tlapnja da se bolji svijet gradi silom i nasiljem. Kad su bili mlađi, poletni, samouvjereni da grade bolje i pravednije društvo, gradili su svijet koji se pred našim očima urušio u krvi, zločinima, nesreću. Još jedna Kula babilonska! Zato su dvije zapovijedi naravi dobar zakon: „Čini ono što bi ti želio da drugi tebi čini. Ne čini ono što ti ne bi želio da drugi tebi čini!“ Savršenija je Kristova zapovijed: „Ljubi Gospodina Boga svojega svim srcem svojim i svom dušom svojom i svom pameću svojom... Ljubi bližnjega svojega kao samoga sebe!“ Kako je to jednostavno rečeno! Da se bar malo toga držimo - svi bez razlike na spol, naciju, obrazovanje, bogatstvo ili siromaštvo - kako bi svima bilo lakše, bolje, ljepše. Nama je na tome dobru nastojati.

Istra i Kvarner kolijevka glagoljice?

Povezujući Gote, arianstvo i glagoljsko pismo nipošto ne želimo reći da su naši stariji glagoljaši bili krivovjeri, nego pokušavamo naći korijene našeg starohrvatskog pisma.

Dodatnu pomutnju oko imena Metodija vjerojatno je proizveo podatak da su stari Hrvati imali pravnu knjižicu koja se zvala "Metodius", a sadržavala je zaključke Duvanjskog sabora iz 753. i zacijelo je bila napisana glagoljskim pismom na hrvatskom jeziku. Latini su ovu knjižicu nazivali Libellus Gothorum, a sadržaj joj je sačuvan u Hrvatskoj kronici (Sclavorum regnum, ili „Ljetopisu popa Dukljani na“). Držimo da podatak spomenutog spisa da je "Metodije" došao "iz Istre i Dalmacije" nije paušalno uzet, da označuje domovinu glagoljice. Djelovanje sv. braće izazvalo je oporbu Nijemaca (Bavaraca) koji su se u to vrijeme borili za vlast nad zapadnim Slavenima. Zbog toga su poduzeli sve da se zabrani slavenska služba Božja optužujući je za krivovjerje, u čemu su i uspjeli nakon smrti sv. Metodija (+885). Zanimljiv je i podatak Virgilija, biskupa Mainza iz 8. st. – drži se da je u mladosti bio vjerovjesnik Istre i Koruške - koji veli da tamošnji Slaveni imaju svoje vlastito pismo. To je moglo biti samo glagoljsko.

Hajka na glagoljicu i slavensku liturgiju

Može se s dosta vjerojatnosti zaključiti da su

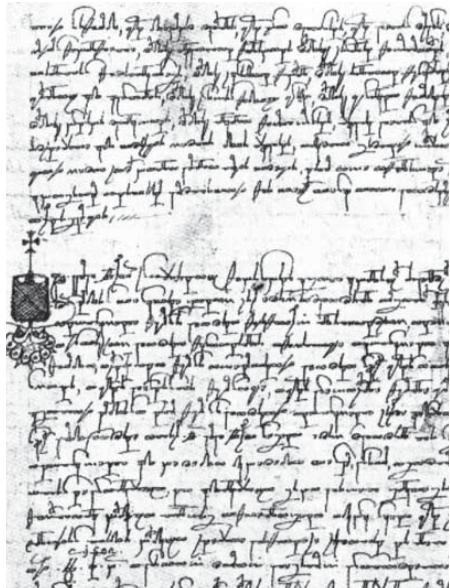
Istra i Kvarner sa svojim okruženjem mogli biti domovina glagoljskog pisma. Češki slavist Václav Vandrak izričito tvrdi da je glagoljica nastala u Istri i akvilejskoj patrijarhiji. Jedan od najstarijih glagoljskih spisa, Kijevski listići iz 10. st., sadrže liturgijske tekstove karakteristične za akvilejski patrijarhat, dokle područje gdje je ostao najjači utjecaj Gota poslije njihova kraha. Zbog toga dosta znanstvenika misli da su glagolska slova srodnna gotskim runama na kojima je njihov biskup Vulfilus napisao i preveo Bibliju. Povezujući Gote, arianstvo i glagoljsko pismo nipošto ne želimo reći da su naši stariji glagoljaši bili krivovjeri, nego pokušavamo naći korijene starohrvatskog pisma. Optužbu da su i kasniji glagoljaši bili krivovjeri širili su dalmatinski Romani, koji su se svim silama borili protiv hrvatskog utjecaja i vlasti.

Ovim refleksijama ne isključuje se mišljenje da su učenici sv. Metodija, progjerani od Nijemaca, našli utočište na području nastanjeno Hrvatima. Istra i Kvarner pružali su im za to sigurno prikladnu podlogu. Velika hajka na glagoljicu i slavensku liturgiju nastala je u drugoj polovini 11. st. za pape Aleksandra II. (1061. – 1073.) i Grgura VII.

(1073. – 1085.), koji su svim silama provodili reformu u Crkvi. Slavenska liturgija koja je mirisala separatizmom i oženjeni svećenici glagoljaši našli su se tada na udaru. Predvodnik nezadovoljnika bio je izvjesni Vulenus, Got ili Langobard, koji je širio antireformni pokret zajedno sa svećenikom Cededom, "bezbožnim sljedbenikom arijanske hereze" (Toma Arhidakon). Njih su dvojica pošla u Rim da traže papinu dozvolu za slavensko bogoslužje, no tamo nisu postigli ništa. Međutim, na povratku su raširili glas da je papa Cededu posvetio za biskupa. I stvarno, on dođe na Krk, gdje je imao puno pobornika, skine zakonitog biskupa, a samog sebe nametne za pastira krčke Crkve. Na kraju je završio "sramotnom Arijevom smrću" - kaže Arhidakon.

Papa Ivan VIII. odobrio slavensko bogoslužje

Postanak glagoljskog pisma i slavensku liturgiju, očito, možemo vezati uz Gote i postaje razumljivo zbog čega se glagoljica najupornije zadržala na istar-

Stranica iz Istarskog razvoda

sko-kvarnerskom području. Treba imati na umu da je papa Ivan VIII. (872. – 882.) odobrio slavensko bogoslužje koje su širili sv. Ćiril i Metod, jer se i njime, kaže, "dostojno slavi Boga te naređujemo da se istim jezikom propovijedaju i razglašuju djela Krista našega Gospodina". Naveli smo razloge zbog kojih je slavenska liturgija i glagoljica nailazila na nerazumijevanje u Rimu, tj. zbog straha za jedinstvo Crkve i sumnje za krivovjerstvo, što je naročito došlo do izražaja u vrijeme crkvene reforme u 11. st. Zato crkveni sabori u Splitu (925. i 1060.) na inicijativu Rima zabranjuju upotrebu starohrvatskog jezika u bogoštovljtu i ređenja svećenika koji nisu znali latinski. Uza sve to, stara-slavenska služba Božja

BISKUP RAFFAELE RADOSSI

Piše mons. Ivan GRAH

bila je toliko ukorijenjena u našim krajevima da je više nitko nije uspio iskorijeniti. Uvidjevši faktično stanje, papa Inocent IV. na molbu senjskog biskupa Filipa, 1248. dozvoli upotrebu staroslavenske liturgije.

Ova papina dozvola faktično je pridonijela širenju glagoljske liturgije i pisma ne samo u Crkvi, nego i u svjetovnom životu. Juraj Slavinac (Georgius de Sclavonia), rođen na području Akvileje, profesor pariškog sveučilišta, 1390. piše da se glagoljicom, "hrvatskim alfabetom podjednako služi kler Istre, koji je dio hrvatske domovine, kao i kler ostalih hrvatskih krajeva". Istarski publicist Ernest Radetić nabrala biskupije i župe akvilejskog patrijarhata u kojima se kroz stoljeća više ili manje glagoljalo: 13 župa u tršćanskoj, 13 u koparskoj, 13 u novigradskoj, 30 u porečkoj, 21 u pulskoj i 10 u pićanskoj biskupiji. A da se glagoljica upotrebjavala i u nekim istarsko-romanskim župama potvrđuju mafice u Vodnjanu, gdje su se podaci za Knjigu krštenih upisivali naizmjence latinski ili glagoljicom, već prema etničkoj pripadnosti krštenika. Sjetimo se da je i "Istarski razvod" iz 1325. napisan i starohrvatskim pismom, glagoljicom. Za očuvanje glagoljaštva u Istri zaslužni su posebno redovnici: benediktinci, pavlini i franjevci samostanskog trećeg reda, koji su djelovali među istarskim pukom i obavljali staroslavensku službu Božju. (nastavlja se)

Neljudski postupak nove vlasti

Biskup Radossi uputio se autom u Vinež, pronašao jamu i pomolio se za žrtve koje su pulski vatrogasci mučno dizali na površinu iz dubine od 146 i 226 metara.

U oslobođeni Poreč stigao je 12. rujna 1943. prvoborac Joakim Rakovac da zajedno s advokatom Burićem organizira tzv. narodnu vlast. Dobro je znao kakvi su se pojedinci uvukli u vlast te je nastojao obuzdavati silnike, koji su pogazili zadani riječ na pregovorima o primopredaji. Rakovac je poručio tinjanskom župniku Brumniću da dođe u Poreč te ga poslao biskupu Radossiju s porukom da dođe, preuzeće zatvorenog kaštelirskog župnika Peljina i odveze u Trst, jer da bi sutra moglo biti prekasno. Uhitili su ga domaći ustanci.

Biskup obilazio ugrožene svećenike

Jedan prvoborac i pregovarač zapisaо je da je Poreč „bio očišćen od okorjelih fašista koji su bili predani narodnom sudu!“ Poreč i Poreština dali su velik danak u krvi za vrijeme

tzv. male slobode, a nisu bili svi „okorjeli fašisti“.

Biskup Radossi obilazio je ugrožene župe i svećenike. Dana 22. rujna doputovalo je „službeno“ u Pazin u potrazi za nestalim župnikom Angelom Tarticchiom. Bolno mu je bilo saznanje da su ga već strijeljali, ali su mu predali don Camilla Ammirati, župnika iz Šišana. Biskup Radossi zagovarao je i spašavao nevine uhićenike koliko je mogao. Dogorio se s njemačkim zapovjednikom u Puli da neće otpremiti u logore ili dozvoliti strijeljanje sumnjivih svećenika bez njegova znanja. Tako je uspio spasiti desetak svećenika uz uvjet da ih otpremi izvan Istre ili premjesti u drugu župu.

Nemili ratni događaji

Biskup je u listopadu 1943. bio odlučio završiti posjet župa u labinskem dekanatu. Idok je autom putovao u Labin, 22. listopada zaustavili su ga nepoznati ljudi i povjerili mu da su pronađeni Porečani koje su bili uhitili i odveli u rujnu partizani. Autom se uputio u Vinež, pronašao jamu i pomolio se za žrtve koje su pulski vatrogasci dizali na površinu iz dubine od 146 i 226 metara. Među 84 žrtve rođaci su prepoznali tijela 23, odnosno 24 Porečana. Ljesovi su bili poredani u

porečkoj bazilici, crkvene je obrede predvodio sam biskup.

Dana 31. listopada biskup je doputovalo u Lindar i sa župnikom Zlatkom Rupnikom na groblju među žrtvama prepoznao don Angela Tarticchija, župnika Rovinjskoga Sela, koji je bio bačena u boksitnu jamu kod Katuna Gračaškoga 19. rujna 1943. Biskup je 4. studenoga vodio njegov sprovod u rodnoj Galižani. U noći 8./9. veljače karabinjeri su uhitili župnika Kanfanara don Marka Zelca i predali ga zapovjedniku njemačke posade koji ga je osudio na smrt vješanjem na trgu i naredio da ga nitko ne smije skidati. Saznavši za nemili slučaj, biskup je došao u Kanfanar te zajedno sa svojim tajnikom skinuo pokojnikovo tijelo i pokopao ga uz pomoć osooblja željezničke stanice.

Osudio je fašističke vojnike iz Svetvinčenta koji su iz zasjede zaskočili sjemeništarca Antuna Kožljana, mučili, pa strijeljali i pokrili granjem. Biskup je posjetio Antunove roditelje i ukućane te zajedno s njima dijelio žalost i tugu. Barbanski je župnik uveo u matičnu knjigu umrlih tešku krvarinu više od 90 ubijenih župljana u 1944. godini! (Nastavlja se)

□

listopad 2010.

□

KRONIKA DOGAĐANJA U RUJNU

Papin povijesni posjet Ujedinjenom Kraljevstvu

Papa u Hyde parku

PAPA BENEDIKT XVI. U VELIKOJ BRITANIJI. Papa je 16. rujna oputovao u četverodnevni službeni posjet Velikoj Britaniji na poziv kraljice Elizabete II i britanske vlade. Posjetio je Edinburgh, Glasgow i London. „Bio je to službeni posjet i istodobno hodočašće u srce povijesti i sadašnjosti jednog naroda bogatog kulturom i vjerom, kao što je to britanski narod“, izjavio je papa Benedikt XVI. po povratku u Vatikan.

PAKISTANSKI NADBISKUP OSUDIO NAPADE NA ŠIJITE. Crkveni čelnici u Pakistanu osudili su trostruki bombaški napad u kojem je u tijeku šijske vjerske procesije u Lahoreu ubijeno više od 30 ljudi, a ranjeno više od 200.

MEKSIČKI BISKUPI POZIVAJU NA POMIRENJE. U povodu početka proslave 200. obljetnice oslobođenja od španjolske kolonijalne vlasti, Meksička biskupska konferencija objavila je pastirsko pismo u kojem poziva na nacionalno pomirenje od stoljećima

starih podjela temeljenih na etničkim različitostima, različitim interpretacijama povijesti i često zategnutim odnosima između Crkve i države.

PAPA PROGLASIO BLAŽENIM KARDINALA NEWMANA. Sedamdesetak tisuća vjernika okupilo se na misi u Coton Parku u Birminghamu na kojoj je papa Benedikt XVI. blaženim proglašio engleskoga teologa i obraćenika na katoličanstvo kardinala Johna Henryja Newmana. To je misno slavlje s beatifikacijom bilo vrhunac Papina posjeta Ujedinjenom Kraljevstvu. Spomendan bl. kardinala Newmana slavit će se 9. listopada.

87. HODOČAŠĆE GRADIŠČANSKIH HRVATA U MARIAZELL. 87. hodočašće gradiščanskih Hrvata u austrijsko marijansko svetište u Mariazellu održano je od 27. do 29. kolovoza. U svetištu se okupilo oko tri tisuće hrvatskih hodočasnika iz gradiščanskih župa te iz Beča i Budimpešte. □

listopad 2010.

Istarski svećenici

Narodnjački orijentirano svećenstvo podupire NOP, jer u njemu vidi jedinu realnu snagu koja može osigurati nacionalno oslobođenje istarskih Hrvata i uključivanje Istre u državnu zajednicu njihova matičnog naroda.

Težnja za ostvarivanjem nacionalnog oslobođenja istarskih Hrvata bit će onaj motiv koji će istarsko svećenstvo narodnjačke i kršćansko-socijalne orijentacije približiti NOP-u, bez obzira na ideološka neslaganja s njegovim vodstvom. Zbog toga je bilo izloženo pritiscima državnih vlasti i Fašističke stranke. U tom su razdoblju uslijedile preventivne konfinacije i nastojanja da se dokine i posljednja mogućnost legalne upotrebe hrvatskog jezika. Tako je dr. Božo Milanović, idejni vođa Društva Sv. Mohora za Istru, konfiniran u Bergamu.

NOP podržavaju narodnjački svećenici. Prve veze, kontakti i dogovori realizirani su u drugoj polovini 1941. Za pristupanje NOP-u tada se odlučuje grupa narodnjaka sa Žminjštine i don Šime Milanović, župnik u Slumu. Na sastanku koji je održan krajem srpnja, zaključeno je: 1. Istra pristupa NOP-u naroda Jugoslavije; 2. Vodstvo pokretu daje KPH; 3. U borbu će se uključiti svi antifašisti; 4. Sa zaključkom će se upoznati vodstvo NOP-a u Jugoslaviji. Međutim, u Istri je tek trebalo stvoriti uvjete za realizaciju tih zaključaka..

Kampanja protiv Bože Milanovića

Početkom travnja 1942. suradnju s NOP-om prihvata Zvonimir Brumnić, župnik u Tinjanu. Na suradnju s NOP-om pristali su i Ivan Galo, župnik u Kaldiru, te Srećko Štifanić, župnik u Sovinjaku. Simpatizeri NOP-a bili su i Josip Pavlišić, župnik u Gologorici, Leopold Jurca, župnik u Trvižu, Milivoj Barković, župnik u Kašergi, Ferdinand Šenk, župnik u Kršanu, Viktor Herak, župnik u Krnici i Ivan Curović, župnik u Čepiću.

Pojedinačno pristupanje narodnjački orijentiranih svećenika NOP-u, karakteristično za 1942., korjenito se mijenja 1943. godine. Većina hrvatskih svećenika u Istri izjasnit će se za podršku antifašističkom i nacionaloslobodilačkom programu NOP-a, dok će vrhovi crkvene hijerarhije i talijansko svećenstvo u Istri podupirati program koalicije talijanskih antifašističkih stranaka. Politički angažman svećenstva u Istri primjetno se intenzivira tijekom prve polovine 1943. Neposredni poticaj zato dala su, navodno, dva svećenika upućena iz Rima. Oni su bili inicijatori stvaranja tzv. antifašističkih odbora, a njihova je politička aktivnosti bila je uperena protiv NOP-a.

uz pokret zbog nacionalnog oslobođenja

Mons. Božo Milanović

Veće nesuglasice izazvala je aktivnost Bože Milanovića. Oblasni komitet i oblasni NOO za Istru pokrenuli su kampanju protiv njega zbog njegovih navodnih kontakata s vrhovnim komesarom njemačke Operativne zone i predstavnicima Crvenog križa NDH u Trstu, veza s Vatikanom i dr. Ivanom Marijom Čokom te izdavanja zidnog kalendarja na hrvatskom jeziku uz dozvolu njemačkih vlasti. U svom pismu iz siječnja 1944. upućenom rukovodstvu NOP-a Istre, Milanović opovrgava optužbe, daje obrazloženje svojih postupaka i nudi suradnju.

Nema sukoba oko nacionalnih ciljeva

Spor između Milanovića i rukovodstva NOP-a nije ostao bez utjecaja na ukupne političke prilike u Istri, posebno na odnos svećenstva i KPH. Tome

je doprinijelo i rukovodstvo NOP-a javnom kampanjom protiv Milanovića, pa i nekim nepromišljenim postupcima. Tako je npr. potpuno neprimjerjen bio prijedlog da svećenici koji podupiru NOP izdaju proglašenje "pričinjati Milanovića i Mogorovića, kao neprijatelje

Istre, koji su postali sluge fašizma".

Uočljivo je, međutim, da nema tragova sukobljavanju oko nacionalnih programa i ciljeva. Sjedinjenje Istre s Hrvatskom i Jugoslavijom nije sporno, iako ne postoji apsolutna suglasnost u pogledu metoda za ostvarenje tog cilja. Milanović, iako izložen žestokoj kritici, uočava snagu NOP-a i nudi suradnju. U isto vrijeme rukovodstvo NOP-a nastoji ishoditi pristupanje Milanovića NOP-u. Nastojanja obiju strana nisu ostala bez rezultata. Tome su, istina, pridonijeli i drugi činitelji jačanja NOP-a u Istri, vojno-političke prilike u Istri i Jugoslaviji te uspjesi NOP-a na vanjskopolitičkom planu. NOP je izrastao u jedini legitimni antifašistički pokret Istre. On je stvorio i vlastitu vojnu silu koju njemačke snage više nisu u stanju uništiti, pa stoga pribjegava

vaju represiji i terorističkim akcijama.

U tim akcijama stradaju i istarski svećenici: don Marko Zelko je obešen, don Ivan Galo zlostavljan, don Šime Frulić uhićen i odveden u Trst gdje je umro od posljedica zlostavljanja; uhićen je i don Vladislav Premate, ali je na intervenciju biskupa Santina oslobođen.

Tijekom prve polovine 1944. u NOP su se uključili: Srećko Štifanić, Ferdinand Šenk te Viktor Herak koji je izabran za vijećnika na III. zasjedanju ZAVNOH-a. Svećenici Antun Cukarić, Vladislav Premate i drugi podupirali su NOP, ali nisu bili voljni u njega se uključiti.

Svećenici se ne podčinjavaju KPH-u

Kontakti s Brumnićem, a preko njega s Milanovićem, bili su ponovno uspostavljeni. Iako su obojica isticala da nisu protivnici NOP-a, rukovodstvo KPH nije bilo zadovoljno. Premda to nije nigdje eksplisite navedeno, očito je rukovodstvo KPH tražilo otvoreno pristupanje NOP-u, na što Milanović i Brumnić, nisu bili spremni pristati. Međutim, u drugoj polovini 1944. sve više hrvatskih svećenika otvoreno pristupa NOP-u. U Oblasni odbor JNOF-a za Istru ulaze Šenk i Herak, a zatim i Brumnić pristupa NOP-u. Bitno je, međutim, da su Brumnić i Milanović

prihvatali javno podržati NOP, da je rukovodstvo KPH to shvatilo kao pristanak na njihov fizički prijelaz u redove NOP-a te da im je namijenilo ulogu djelatnika u JNOF-u. Uključeni u JNOF oni bi postali puki izvršioci zadatka KPH, a ne ravno-pravni partner u kreiranju politike NOP-a. Očito su, međutim, Milanoviću kao političkom djelatniku velikog iskustva bile jasne namjere rukovodstva KPH Istre. Takvu ulogu on nije želio prihvati. Vidljivo je to iz izvještaja Oblasnog komiteta KPH u kojem se konstatira: Sveštenstvo na čelu sa Milanovićem i Brumnićem izmjenilo je stav prema NOP-u i voljno je da surađuje. Međutim na naš zahtjev da otvoreno pristupe k nama i idu u ilegalnost ili na oslobođeni teritorij Brunić (Brumnić, op.) i Milanović izbjegavaju nastojeći da i dalje ostanu na terenu i produže na drugi način sa svojom starom rabotom."

Narodnjački orijentirano svećenstvo podupire NOP, jer u njemu vidi realnu snagu koja može osigurati nacionalno oslobođenje istarskih Hrvata i uključivanje Istre u državnu zajednicu njihova matičnog naroda. Ono se, međutim, ne može podčiniti KPH, koji kroz NOP realizira revolucionarni program radikalne ljevice.
(Prema tekstu Antuna Girona)

Prirođene srčane greške

Točan uzrok zašto nastaju prirođene srčane mane nije poznat. Smatra se da su posljedica vanjskih uzroka i nasljednih činitelja. Vanjski uzroci mogu biti: šećerna bolest u majke, zarazne bolesti majke u tijeku trudnoće, unos nekih tvari tijekom trudnoće.

Što su prirođene srčane greške?

Poremećaj u gradi srca ili velikih krvnih žila (aorta i plućna arterija), koji je prisutan kod rođenja.

Zašto nastaju prirođene srčane greške?

Točan uzrok nije poznat. Smatra se da su posljedica vanjskih uzroka i nasljednih činitelja. Vanjski uzroci mogu biti: šećerna bolest u majke, zarazne bolesti majke u tijeku trudnoće (npr. rubeola), unos nekih tvari tijekom trudnoće (alkohol, neki lijekovi).

Prirođene srčane greške (PSG) mogu se javiti u sklopu nekih kromosomalnih bolesti (npr. Downov sindrom).

Koliko su česte prirođene srčane greške?

Javljuju se u šest do osam djece od 1000 novorođenčadi.

Koje su vrste prirođenih srčanih grešaka?

Precizan odgovor na ovo pitanje zahtijevalo bi poduze objašnjenje. Najkraće: srce se sastoji od dvije predklijetke i dvije klijetke odvojene pregradama. Iz lijeve klijetke izlazi aorta, a iz desne klijetke plućna arterija. Na temelju ovog srčane greške možemo podjeliti na:

1. defekti pregrada
2. suženja izlaznog dijela aorte i plućne arterije
3. spoj između aorte i plućne arterije
4. abnormalni položaj srca.

Kada i kako otkrivamo prirođene srčane greške?

S obzirom na činjenicu da se danas djeca redovito prate, od rođenja kroz čitavo djetinjstvo, PSG se sve ranije otkriva, često već u rodilištu.

Znakovi PSG-a su:

- ubrzano i otežano disanje,
- zamaranje pri hranjenju, kasnije u raznim tjelesnim aktivnostima,
- šum na srcu,
- gubitak svijesti,
- plava boja kože i sluznica,
- zaostajanje u napredovanju.

Kada pedijatar, prilikom pregleda, posumnja na PSG, upućuje dijete na pregled dječjem kardiologu. Tu se učini kardiološki pregled, elektrokardiogram i ultrazvuk srca.

Na temelju ovoga možemo reći radi li se o srčanoj greški. Ako je srčana greška utvrđena, dječji kardiolog reći će roditelju:

- je li potrebna dodatna obrada,
- treba li grešku liječiti i kako,
- koje aktivnosti dijete s PSG-om može obavljati.

Kako se liječe prirođene srčane greške?

Značajan broj PSG-a ne zahtijeva nikakvo lijeчењe (npr. mali defekt pregrade između predklijetki ili klijetki).

Ako je liječeњe potrebno, ono se sastoji od davanja lijekova koji pomažu radu srca ili operativnih zahvata koji ispravljaju PSG.

Za neke oblike PSG-a, zadnjih godina, razvijeni su postupci koji srčanu grešku mogu ispraviti bez operacije. Primjer za to je zatvaranje „rupice“ na pregradi između predklijetki „kišobranom“ koji se unosi kateterom kroz žile do srca. Takvi se zahvati uspješno provode i kod nas (npr. Dječja bolница Kantrida u Rijeci).

Kako se ponašati s djetetom koje ima PSG?

O tome valja porazgovarati s dječjim kardiologom. Postoje greške kod kojih je aktivnost normalna, a kod nekih je treba ograničiti. Kod nekih PSG-a u slučaju potrebe za operativnim zahvatom (od vađenja zuba, odstranjivanja krajnika i sl.) potrebno je prije tog zahvata dati antibiotik. Što se tiče cijepljenja, djecu s PSG-om možemo cijepiti po uobičajenom programu.

Danas se smatra da gotovo da i nema djeteta s PSG-om kojem se ne može pomoći.

Kataklizmičke scene na Bujštini

Potopljena nova sportska dvorana u Novigradu

Potopljene ulice u Umagu

POPLAVE U ISTRI.

U jednoj noći, u nedjelju na ponedjeljak, 19./20. rujna, palo je kiše koliko u prosjeku padne u mjesec, dva, rekao je meteorolog Mario Grabar. Prave kataklizmičke scene na Bujštini: poplavio je Umag, sva tri istarska granična prijelaza prema Sloveniji dobrim su dijelom bila zatvorena. Voda je na graničnom prijelazu Kaštel odnijela i dio ceste. Bujskim ulicama također je kolala voda, nova sportska dvorana u Novigradu gotovo je uništena od poplave.

Obilne kiše donijele su velike štete vinogradarima i omela berbu grožđa. Najgorje su prošli oni u udolinama oko Novigrada, Nove Vasi i Brtonigle.

GIANFRANCO FINI

U PULI. Predsjednik Donjeg doma talijanskog parlamenta Gianfranco Fini stigao je u Pulu na poziv Talijanske unije u Istri točno na dan (21. rujna) kada je Pulu posjetio Mussolini prije 90 godina. „Vjerujem da je datum pomno odabran i da je riječ o političkoj provokaciji“,

izjavio je povjesničar Dar-ko Dukovski. Fini, bivši čelnik neofašističke stranke, deklarativno se odrekao fašizma i „Mussolinija, najvećeg političara svih vremena“.

Tršćanski Il Piccolo jedini je list koji je sus-tavno pratio Finijev posjet Hrvatskoj i najavio naslovom „Fini, veliki sponzor Balkana u Europskoj uniji“.

ROVINJSKA SREDNJA ŠKOLA KASNI. Mada je bilo najavljeni, učenici nisu sjeli u klupama obnovljene školske zgrade u Rovinju, namijenjene učenicima Srednje škole Zvane Črnje i Srednje talijanske škole. Rekonstrukcija i dogradnja škole i izgradnja sportske dvorane procjenjuje se na 76 milijuna kuna.

POŠTUJTE NAŠE ZNAKOVE. S prvim danom nove školske godine, 6. rujna, na području Policijske uprave istarskem, policija je počela provoditi akciju „Poštuјte naše zna-kove“. Lani je na području PU istarske u prometu stradalo 136 djece u dobi od

jedne do 16 godina. Jedno je dijete smrtno stradalo.

OBLJETNICA KATEDRE ČAKAVSKOG SABORA U PAZINU. U povodu 40. obljetnice ute-meljenja pazinske Kat-edre Čakavskog sabora za povijest Istre, krajem rujna održani su prigodni programi: svečana sjed-nica, znanstveni skup, izložba. Katedra je os-novana 1. ožujka 1970., kasnije se počela baviti i starijom povješću Istre i umjetnošću. Do sada je održala 35 znanstvenih sku-pova i izdala 29 knjiga.

BICIKLOM OD FRANFURTA DO ROVINA. Etienne Rima-nić odpedalirao je 1.256 ki-lometara od Franfurta do rodnoga Rovinja. Rimanić, naime, studira u ovom njemačkom gradu, a na ovaj pothvat uputio se s prijateljem Valentom Vu-kosom iz Splita. Na putu su bili 15 dana. U Frankfurt se nisu vratili bicikлом, već avionom.

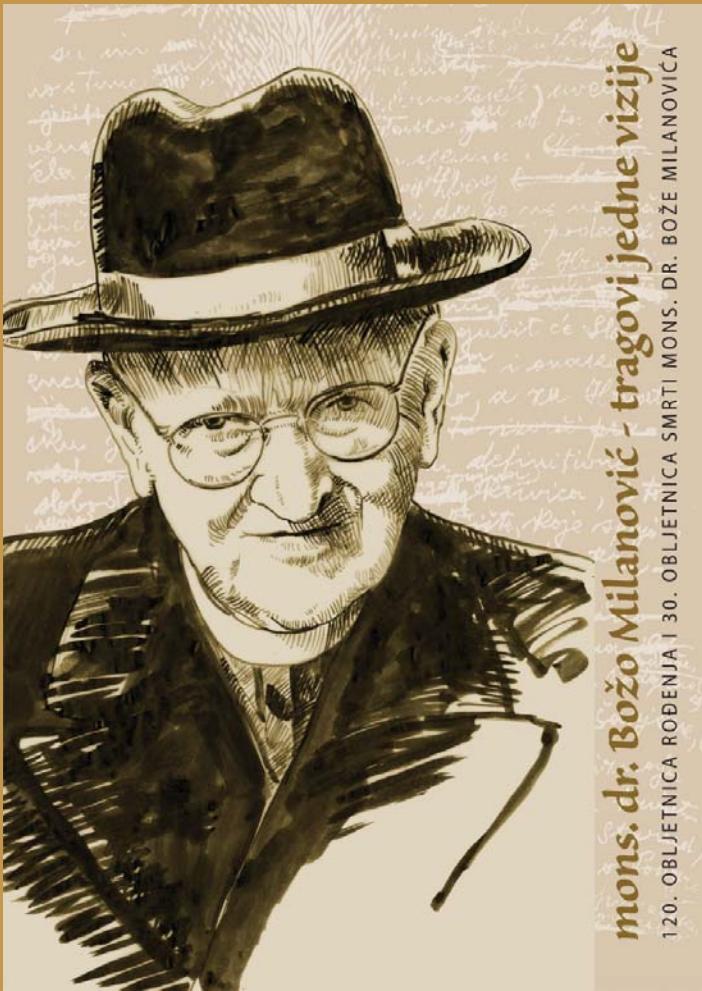
WEEKEND MEDIA FESTIVAL.

Rovinj je od 23. do 25. rujna bio domaćin Weeken Media Festivala, najvećeg skupa medejske i komunikacijske industrije u regiji. Bilo je više od dvije tisuće sudionika. Jedan od gostiju bio je legendarni nogometni sudac Pierluigi Collina, sada glasnogovornik kompanije MasterCard.

DAN ISTARSKE ŽUPANIJE.

Uoči Dana Istarske županije, 24. rujna, u Pazinu je održana svečana sjednica županijske skupštine, a obilježava se u povodu rujanskih odluka iz 1943. o sjedinjenju Istre, Rijeke, Zadra i otoka matici zemlji. Tom je prigodom župan Ivan Jaković istaknuo da su rujanski događaji najsuvjetlijii dio povijesti Istre, najbolji primjer želje za slobodu i hrabrosti jedne generacije. Govorio je još predsjednik županijske skupštine Dino Kozlevac, a ovom prigodom nisu imali svoj uobičajeni istup predstavnici SAB-a. (R. B.)

mons. dr. Božo Milanović - tragovi jedne vizije

120. obljetnica rođenja i 30. obljetnica smrti mons. dr. Božo Milanovića

Znastveni skup

**mons. dr. BOŽO MILANOVIĆ -
TRAGOVI JEDNE VIZIJE
u povodu 120. obljetnice rođenja i
30. obljetnice smrti**

subota, 16. listopada 2010.

**9 sati - Pazinski kolegij,
znanstveni simpozij**

**16.30 sati - Kringa, otkrivanje
brončanog poprsja
mons. Bože Milanovića**

17 sati - Kringa, sv. misa

IDUĆI BROJ LADONJE IZLAZI 7. studenog

Donosi:

Reportažu, život vjere iz Buja

Svjedočanstvo Marčelo Lakošeljac, župni vikar u Umagu

Intervju Ružica Močibob, ravnateljica OŠ Tar-Vabriga

Aktualno * Kronika iz biskupije i župa * Feljton